

14-ik SZÁM. 1886.

BUDAPEST, ÁPRILIS 4.

XXXIII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: félévre ... 6 *
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: félévre 8 frt
félévre ... 4 *
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt
félévre ... 3 *
Külföldi előfizetésekre a postai
meghatalmazott vitélőj is csatolandó.

EGY MAGYAR EXPEDICZIÓ A KELETEN.

A MAGYAR nemzetnek századokon át nagy szerepe volt a Balkán-félszigeten. A déli szlávoknak a félhold elleni harczaiban Hunyadi János volt a vezér és Hollós Mátyás vitt kulturát a Balkán-félszigetre. A török hatalom megtörése után mintegy önmagától elementáris szükségesség gyanánt merült föl a dunai konföderáció eszméje, mely a keleti népeket magyar erkölcsi hegemonia alatt akarta egyesíteni. A nemzet vezérei is érezték, hogy Magyarország van hivatva

a Balkán-félszigeten vezérszerepet vinni és ott a nyugati kulturát elterjeszteni. Ez az eszme lebegett Széchenyi előtt, mikor a Vaskapu szabályozására gondolt. Ezt az eszmét hangoztatta sokszor Kossuth Lajos. Mikor 1867-ben helyreállott az alkotmányos állapot és a nemzet karjai felszabadultak a bilincsekből, ismét felhangzott az évszázados jelszó: «Keletre magyar!»

Gorove minisztersége alatt nagy értekezlet jött össze, mely egyhangulag kimondta, hogy Magyarországnak missziót kell teljesítenie keleten és hogy az al-Dunán kell a nemzet duzzadó tetterejének küzdőterét találnia.

Nem gondolt senki hódításokra, a keleti népek leigázására, délszláv földek annexiójára. Ezt elég világosan jelentette ki és bizonyította be a magyar nemzet 1878-ban, midőn oly zajosan tüntetett Bosznia okkupációja ellen. És Oszman pasát sem azért ünnepelte a hazai közvélemény, mert az átkos emléktű budai pasák ivadéka volt, hanem azért, mert leverte Skobelevet és megállította konstantinápolyi útjában az orosz. És ha a vitéz bolgár fejedelem azon a napon, melyen az egyesült Bulgária királyává kiáltotta ki magát, vasra vereti az ármánykodó szófiai orosz főkonzult: Budapest utcáin bizonyára ki lesznek vilá-

Réthy László.

Strausz Adolf.

Weisz Berthold.

Inkey Béla.

Novák Bertalan.

György Endre.

MAGYAR EXPEDICZIÓ KELETEN. — ZÁRÁBAN FÖLVETT FÉNYKÉP UTÁN.

ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Kiadások.

Huszonharmadik évi zárszámla 1885. január 1-től december 31-ig.

Bevételek.

Mérleg-számla 1885. évi december 31-én.

Teljes.

I. Tüzbiztosítás.

Kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után
Szegedben maradt károk tartálék
A kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után
A kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után
A kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után

II. Szállomány-biztosítás.

Kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után
Szegedben maradt károk tartálék
A kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után
A kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után
A kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után

III. Jégbiztosítás.

Kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után
Szegedben maradt károk tartálék
A kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után
A kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után
A kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után

IV. Egyéb bevételek.

Kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után
Szegedben maradt károk tartálék
A kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után
A kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után
A kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után

II. Élethbiztosítási üzlet.

Bevételek.

Végvétel.

Mérleg-számla 1885. évi december 31-én.

Teljes.

Kiadások.

Törlesztett károk a vizsithatóság által rész levonással után
Szegedben maradt károk tartálék
A kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után
A kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után
A kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után

III. Jégbiztosítás.

Kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után
Szegedben maradt károk tartálék
A kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után
A kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után
A kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után

IV. Egyéb bevételek.

Kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után
Szegedben maradt károk tartálék
A kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után
A kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után
A kifizetett károk a vizsithatóság által rész levonással után

II. Élethbiztosítási üzlet.

Bevételek.

Végvétel.

Mérleg-számla 1885. évi december 31-én.

Teljes.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, egyetem-utca 4. szám.)

gítva a tiszteletére. És ha egy orosz hadtest ki találna kötni Burgasban, a magyar közvélemény nem követelne kompenzációt, hanem proklamálná a bolgár föld felszabadítását az orosz iga alól.

Nem alattvalókat, de jó barátokat keresünk mi a Balkán-félszigeten; nem hadsereget, de iparcikkeket akarunk oda exportálni; nem kormányzókat, hanem kereskedelmi ügynököket akarunk oda küldeni.

Mikor a Balkán-félsziget lecsendesült s kiheverte a mult évtized nehéz viharait és a közvélemény nem hallotta annyiszor emlegetni a fulében oly rosszul hangzó *Szalóniki* nevet: illetékes körökben ismét foglalkozni kezdtek azzal az eszmével, hogy a magyar kereskedésnek összeköttetéseket kell szerezni a Keleten.

A kereskedelmi minisztérium ehhez képest a keleti tartományok kereskedelmi és forgalmi viszonyainak tanulmányozását, a bizottságot küldött ki, mely Finaly Henrik vezetése alatt Biasini Domokos, Diamonde Manoli, Zsigmond Ákos és György Endre urakból állt. Ez a bizottság 1881-ben a miniszternek részletes jelentést adott be, kiterjeszkedve abban Brassó, Bukarest, Plojest, Braïla, Galacz, Tulcsa, Rusesuk, Viddin és Belgrád kereskedelmi viszonyaira.

Közeledett az országos kiállítás. Készültünk bemutatni a művelt világunk kulturális munkánk eredményét, bizonyítandók, hogy a civilizált országok színvonalára emelkedtünk. De mit akartunk ezzel bizonyítani? Azt talán, hogy a nyugati iparral a saját piacain versenyre keressünk? Ilyesmit a legvérmesebbek se hittek. A ki gyakorlatilag fogta fel a dolgot, csak annyit remélhetett, hogy iparunk meghódítja magának a hazai piacot és meg fogja mutatni a keleti népeknek, hogy szükségüknek beszerzése végett nem kell Budapesten túl mennie. A keleti export fejlesztését vártuk a kiállítástól. Ez volt a jövőre szóló gyakorlati célja.

Ezért már a kiállítás megnyitása előtt összegyűlt a kereskedelmi minisztérium egyik ülésében mintegy husz nagykereskedő, elhatározták, hogy keleti kiviteli társaságot fognak szervezni. Az alapszabályok tervezetét egy három tagú bizottság (György Endre, Weisz Berthold és Strausz Adolf) ki is dolgozta. E tanácskozások közben merült föl a keleti pavillon eszméje, mely, hogy úgy mondjuk, szemléltetné a keleti eszmét és azt eredményezte, hogy iparosaink és kereskedőink ezrei foglalkoznak, mindenike külön, a keleti export eszméjével. A keleti kiviteli társaságnak csak meg kell alakulni, oda kell állni a központra, a készenálló tartálokosokat mozgósítania, hogy megkezdhesse a magyar kereskedelem bekészítését és áldásos invázióját a Balkán-félszigeten.

A kormány tovább ment. Mult évben kiküldött egy kis csapat éclaircur-t, úttörőt.

Válogatott férfiak voltak. Neveiket a közönség jól ismeri. Ott van például György Endre, a képviselőháznak egyik legalaposabb képzettségű tagja, a tudományok akadémia kiadásában megjelenő «Nemzetgazdasági Szemle» kiváló szakavatottaságú szerkesztője. A «Vasuti Közlöny»-t is szerkeszti, s a vasúti politika terén még a külföldön is ismeretes szak tekintély. Ő volt leginkább hivatva második keleti expedíciónk vezetésére, mert «Keletrre magyar!» című művével ő irányozta utjabban a nemzet figyelmét az orienstre, ő mutatta ki először részletesen is, hogy mily hasznos missziót teljesíthetünk a Balkán-félszigeten.

Jelen tagja volt az expedíciónak Inkey Béla is. Mint geológus tanulmányozta az útutazott országokat és az észleleteiről közzétett közlemények a szakkörökben nagy mértékben foglalkozták. Észleletei nemcsak tisztán tudományos

szempontból érdekesek, de nagy gyakorlati hordérral is bírnak, mert az a kérdés, hogy a föld néha milyen kincseket rejt magában, rendkívül fontos a Balkán-félsziget anyagi jövőjére nézve és helyes megoldása nagy tökének biztosít termékeny elhelyezést.

Az expedíció első sorban voltaképp kereskedelem-politikai jelleggel bírt és ezért részt vett abban Weisz Berthold gyáros is, kinek kereskedelem-politikai tanulmányai rendszeren nagy figyelemmel szottak részesei.

A Balkán-félsziget anyagi fellendülésére igen nagy befolyást fognak gyakorolni a vasutak; azok irányja és tarifapolitikája sok tekintetben mérvadó arra nézve, hogy ki dominálja majd az aldunai tartományok piacait. A kérdés ezen oldalának tanulmányozása végett részt vett az expedíción Novák Bertalan, a magyar államvasutak főmérnöke, míg Réthy László, nemzeti muzeumi régiségtáji segédőr, régészeti tanulmányok czéljából kísérte az expedíciót.*

Végül említjük — noha érdemére nem utolsó — Strauss Adolfot, ki hosszú évek óta minden idejét és tehetségét a Balkán-félsziget megismerésének és ismertetésének szenteli. «Bosznia és népe» című két kötetes műve az első nagyobb munka, mely az okkupált tartományokról újabb időben közzétetett. A munkáról a magyar sajtó számos kiváló közlönye vezércikkben méltatta a szakszerű és terjedelmes munkát; mult évben pedig *Laveleye*, a híres belga tudós, a «Revue des deux Mondes»-ban a délszláv tartományokról cikksorozatot tett közzé, melynek Boszniára vonatkozó részét majdnem egészen Strauss műve nyomán írta meg, a szerző többször idézvén, mint a legjobb kuttatór Boszniára nézve. Ilyen megítéssel természetesen nem sokszor részesülnek a fiatalabb magyar írók munkái.

Strausz Adolf volt az expedíció referense, a mennyiben annak észleleteit számos felolvasásban és hírlapi cikkekben ismertetette meg a közönséggel.

Az expedíció a következők utat tette meg:

Az expedíció augusztus 12-én indult útnak *Trieszt* felé, ennek, valamint *Fiuménak* kikötőjét és forgalmát téve tanulmánya első tárgyául. Augusztus 18-án *Zárában*, 19-én *Sebenicóban* volt az expedíció. Itt a társaság egy része vasuton, a másik hajón ment *Spalatóba*, hol különösen a környékbeli magyar történeti emlékeket vizsgálták. Augusztus 24-én *Raguzába* értek, és úgy itt, mint a többi eddig érintett városokban különösen a kereskedelmi kamrák buzgólkodtak számukra a szükséges gazdasági adatok gyűjtésében. Augusztus 25-én *Cattaróba* érkeztek, s másnap a meredek hegységen át *Montenegro*-ba folytatták útjukat. *Cettinéből* augusztus 27-én indultak *Rjekának*, a hol 28-án egy vékony londoni tette meg azt a regényes utat a skutari tavon végig *Ejzszak-Albánia* határáig. *Skutari*-ban két napot töltöttek s augusztus 31-én lóháton indultak Alesson keresztül *Giovanni di Meduaba*. Másnap a Lloyd «Smyrne» nevű hajóján *Durazzóba* utazott a társaság. Az osztrák-magyar forgalomra nézve oly nagy fontossággal bír e hely, hogy jónak látták itt maradni szeptember 4-ig. Innen Valonán át *Korfu*-ba indultak, Korfuból 7-én érkeztek *Patrasba*, a hol görög hajón *Korinthosba* menve, gyalog végig járták a Türr tábornok által most épített csatornát és *Kalamakiból* görög vasuton *Piraeusba* s onnan *Athénbe* mentek, hogy az ipar terén utóbbi időben oly nagy erőfeszítést tevő görög népet alaposan tanulmányozhassák. Szeptember 15-én indult az expedíció a «Castore» hajón *Szalóniki* felé, a hová 16-án ugyan megérkeztek, de ki nem szállottak, mert a török kormány az egész társaságot vesztésgár alá helyezte négy napra. Szeptember 21-én szállhattak csak partra az expedíció. Gróf Vitkovics főkonzul, valamint gróf Coronini Rudolf, báró Leonardi, Allatini, Mizrahi nagy-

* E derék fiatal régészünk tollából az alkalommal közöljük a «Vasárnapi Ujság» számára írt cikket, mely az expedíció albán földi tartózkodása idejéből tartalmaz érdekes részleteket. — Szerk

kereskedők nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a magyarok Szalóniki kereskedelmi és ipari viszonyait körülmenyesen tanulmányozhassák. Szalónikiból Demir-kapun át *Gracskóba* indultak, hol az expedíció két részre oszlott. Az egyik rész nyugatra ment s *Prilipen* át *Bitolia-Monasztirba* indult, hol különösen Ali Kemali pasa igen előzékenyen fogadta Strauszt, Inkeyt és Nováket, s nagy érdeket tanusítva az utazás körülményei iránt, szívesen támogatta a magyarokat minden tekintetben. A társaság másik része Üszkökön át *Szerbiába* ment Nisig, hogy ott azután ismét találkozzon, együtt folytassák útjukat Bulgáriába. Október 5-én értek *Nisbe*, de ott már a mozgósított szerb hadsereget találták együtt, s így az út folytatása most egyelőre megszakadt.

Igen szárazon vándorolt az egész utat, mert ha csak némi részletezésbe akarnánk is bocsátkozni, csak egész felületen akarnánk is jellemezni a bejárt vidékek jelentőségét: messze túlhaladnók egy cikk keretét.

Az expedíciónak gyakorlati jelentősége van. Intéző körünk, úgy látszik, az eszmét, a mely a keleti pavillont, és ezt az expedíciót létrehozta, komolyan fölkarolták. Erről tanúskodik a kereskedelmi muzeum létesítése.

De a muzeum csak theoria. Ha a gyakorlat terére akarunk lépni, meg kell teremteni a keleti kiviteli társaságot. Nem bocsátkozunk most ennek a kérdésnek bővebb fejtegetésébe. Az itt elmondottak után nem is tartjuk ezt most szükségesnek. Az eszme bővebb kifejtésére talán lesz még alkalmunk. Ezuttal csak tájékoztatni kívántuk közönségünket, hogy ne higgye, miszerint közeletünk az életre való s gyakorlati irányban messzire ható egészséges eszméknek hiányával van. Csendben és zajtalanul ugyan, de szerényen folyik a munka egy oly kezdemény létesítésén, mely hazánk gazdasági fölvirágztatásában s a Balkán-félszigeten minden erőszak alkalmazása nélkül egy szebb és boldogabb jövőndő megteremtésében hatalmas tényezőnek ígérkezik.

S—i A—n.

ELSŐ ÁLLOMÁSUNK ALBÁN FÖLDÖN.

— Balkáni úti naplóból. —

A keleti expedíció, mely a Balkán-félsziget nyugati részének bejárása czéljából 1885 évi augusztus hó elején indult el Triesztből: a dalmát városok s Montenegro érintésével augusztus 28-án indult Skutari, Éjszak-Albánia fővárosába. A skutari tó, mely a Montenegro lábánál fekvő Rjeka falunál kezdődik, Skutari városáig egy jó napi út. Rjekából dereglyén öt montenegri evezőssel indultunk útnak, hogy küldetésünk legfontosabb czélját, Albániát elérjük. A nap keleti hévvel sütött, a csendes, regényes környék tó tükrén vízi rózsák ragyogtak a nap fényében, junájkaink evezőcsapái ezüst barázdákat vágtak a vízen s mi dalmáciai és cettinjei tapasztalainkat beszélve meg, vagy gondolatokba merülve szemléltük a hegyvidékeket, mely a tavat körülveszi. Sárgás sziklacsoport ez, itt-ott egy-egy maroknyi zöldell, melyek a partokon forrásvízzel kecsesítik a hajókat.

A nap lealkonyodott már s lilaszínből sötét kékbe vált az ég, midőn kisérőnk dereglyénnel a parton kikötöttek azzal a megjegyzéssel, hogy most értük az első albán falut, hol meg kell halnunk; kora reggel folytathatjuk utunkat Skutari felé, mely már csak egy óra járás ide. «Esti órában Skutari nem tanácsos cernagoreznak kikötni», mondogatták embereink. Mi is jónak láttuk ezt így és partra lépv botorkáltunk a legészelső házikóig, mely Se' Roko (Szent Rókus) falu hánja, azaz vendégfogadója.

Sötét volt s néma az egész part. A kis falu mely álomban szendergett, kutyagatást sem hallottunk, csak a tó vizének csobbanása hallatszott felénk.

Zörgettünk a deszka-ajtón. Nagy vártatva ajtónyitást s lépéseket hallottunk; aztán egy nyitott fejű albán nézett ki a félszeretesztelt ajtó mögül, kérdezve, hogy kik vagyunk s mit akarunk? — «Utasok; kávét, éjjeli szállást.» — Tagadólóg intett fejével, a mi út már azt jelenti: «tessék befűl kerülni, szolgálatotokra vagyok.»

Beléptünk a nyitott ajtón. Albánunk lámpát gyújtott. Mi letelepedve az ajtó küszöbére meg egy deszka padra, felszerszeri helyiségben találuk magunkat, mely kocsmá, szatócsbolt és kávéház volt egy fedél alatt. A deszkafal mellett hordók álltak sorban, egy emelvényen fagygyertya, szappan, dohánycsomagok s egyéb szerény árucikkek jelezték Se Roko civilizációjámértékét.

Albán, szerb, török tudományunkat összeszedve megértettük magunkat albánunkkal, ki utazásunk célja és irányja felől kérdőzködött s örömmel hallotta, hogy mi is «latinok» vagyunk, mert így nevezik magukat a katolikus albánok. A kávé csakhamar elkészült, melyet apró csészékbe töltögetve szolgált fel emberséges házigazdánk.

Fáradtak s a nap hevében megviseltek voltunk valamennyien. Keveset beszélve fogyasztottuk kávénkát s gyanúsán nézegettünk magunk köré, mintha azt kérdeztük volna: vajon hol s egyáltalán vetnek-e ma nekünk ágat?

Albánunk magunkra hagyott; majd visszatért s szőnyegeket, párnákat s házának minden kényelmét előhordogatta magával, a helyiség egy deszkázattal elkerített része felé mutatott, mely éjjeli szállásunk leendő. A szőnyegeket kitergette, a párnákat sorba fektette a fal mellé, takarék után is nézett, melyekből egész nyálábal hozott elő lakása hátsó részéből, hol családja lakik.

Hisz ez mennyi kényelem, a minőre nem is számítottunk, s dicsértük házigazdánk gondoskodását, ki önelégülten fogadta az elismerést. Aztán ide adta kitercztük kulcsát, mely egy kifelé nyíló kis ajtóra szolt: jó éjt kívánt s magunkra hagyott.

Lefeküdtünk szép sorjában, fejünk alá csomószölvő párnát, úti táskát, az édes álomnak adandók át fáradt testünket. Egyikünk, másikunk el is aludt. Én hánykolódva töltöttem néhány órát, bántotta szememet a pislogó lámpa, mely alkalmasint egy bizonyos nagyobb szabású, gyors léptű bogár elriasztása czéljából függött a falon. Éjjel után előbujtam fekhelyemről, kinyitottam az ajtót s a ház elé sompolyogtam, hol laidebe burkolózva, egy lombos fa alá feküdtem. Almodtam és tündöttem. Tündéri képek vonultak el szemem előtt. Végig utaztam Dalmáciát, a montenegri hegyvidékeket. Láttam Spalato római palotáit, abban a fényben, melyet azoknak Diocletianus császár adott, láttam a római kikötőt, hajóival, melyek Brundisiumból járnak Illyriumba, a parton mozgó népet; láttam Raguzát pálmáival, a főtéren lépdél rectort (polgármestert) kíséretével, velencei öltözetekben a dogék idejéből; láttam Lacroma szigetét emelkedni ki a zöld tengerből, mögötte a piros hajnalt a nap vörös korongjával; aztán a gyönyörű katarói bochtát s a serpentin-utat fel Cettinjebe; majd Nikita fejedelmet láttam udvarával, daliás cernagoreczokkal indulni a templom felé, meghallgatandók a pápa szent miséjét; aztán egy nagy fa alatt láttam a mint népének, mely tisztelettel állja körül, törvényt mond és igazat lát. Majd vitézi jelenetek vonultak el szemem előtt: montenegriaiak harca a törökökkel, melyek Hunyadi János korára emlékeztetnek. Láttam azokat a vén harcosokat főfarkas zászlókat csavarni ki a török kezéből, kiknek arczképeit mutatták Cettinjeben a muzeumnak nevezett helyiségben, hol csupa török trofeum ékesíti az egyszerű falakat. Tarka képek, melyek, mint utunk, gyorsan váltották egymást.

Hajnalodott. Se Roko egy éles hangú kakasa szolt meg egy kerítés mellől, mikor felébredtem. Érdekes látvány tárult szemem elé; fölöttem fügefá terjesztette ki szép fodros leveleit, mögöttem gránátalmák pirosoltak, a skutari tavon fehér szárnyú halászbárkák czirkáltak, a víz szélén albán asszonyok mostak és sulykolták fehémemeiket. Montenegri evezőseink a parton heverték, Kraljevics Markó történetét énekelve.

Egy óra múlva a bárka népe készen volt az utra. Albánunktól, ki hálálkodva fogadta néhány huszasra menő számunkán kiegyenlítését, búcsút véve, a bárkába szálltunk, mely a falu alatt kerülve, Skutari felé vette útját.

A nap kisütött, a reggeli köd eloszlott s a közeli parton Skutari városa bontakozott ki előttünk. Minaretek buktak elő, majd háztömegek emelkedtek ki a zöld part fái közül. Kis idő múlva, nagy város kikötőjében álltunk meg, hol egy kopott egyenruhájú török vámtiszt, egy se-

A HOLD REGÉI.

A hold, a szerelmeseknek ez a hagyományos tiszteletbeli pártfogója, Luciótól Jules Verneig mindig a legkalandosabb képzelgéseknek volt kedvező tárgya. Nemcsak a szerelmes leste annyiszor áhitattal sugárainak delejes özőnét, a mint elárasztja velök a csöndes tájakat, de titkos összefüggést is találtak közte és az emberi hóbortok némely faja közt, mely a lunatikus nével jelöltetik. Költők, érzélgős lányok alnalomig apostrofálták ezt a szegény érzéketlen és hideg világtestet, s nem esoda, ha már olyanok is akadtak, kik — természetesen képzeletben — utazást tettek benne, s leírták az utókor mulattatására elményeiket. Legkalandosabb utleírás ezek közt a Luciané, mert ő útjában Endymionnal is találkozott, ki királyilag megvendégelte, míg álomban a földről a holdba szállt fel. Szerinte a hold lakói repülő békákkal táplálkoznak, de nem eszik meg őket, hanem megcsüti tűznél s a füstjét beszívják. Ital gyanánt, mondja, moszában török meg a levegőt s így igen finom harmatot nyernek. Ugyanó fölfedezte annak is okát, hogy honnan származnak a napnyugator látható vörös felhők. Nem egyebek ezek, mint nagy mennyiségű vér, melyet a holdlakók és a nap lakói ontanak egymásból harcuk közben.

Egyike a legregőbb hiedelmeknek, hogy a holdban egy férfi lakik. Igaz ugyan, hogy a holdnak az angol, francia, latin és görög nyelvekben nómene van, de viszont a németben s a szanszkritban himnemű fogalom. E nehézséget a tudósok úgy akarták megoldani, hogy föltették, mikép igenis a hold a földdel viszonyítva himnemű, mert férje annak, de a nappal szemben, melynek felesége, n' nemű.

Tudjuk, hogy a görögöknél Diana jelképezte a holdat, a ki kedvesét, Endymiont elragadta s ez értelemben Endymion volt valóságilag az első «holdbeli ember». A zsidók hagyományai szerint Jákob van a holdban. Némely német hitrege szerint férfi is nő is van a holdban, s azért kerültek oda, a mért a férfi vasárnap töviset szórt a templomba vivő útra, hogy feltartsa a misére menőket, a nő pedig vajat köpült vasárnap. Ezért a férfi egy tövisnyalábot, az asszony pedig a vajas dezsát hordja örök időkre.

Dante szerint a holdbeli ember a tövisnyalábal nem más, mint Káin; ő nála csak az enyhébb bűnösök vannak a holdban, a kik elhanyagolták fogadalmaikat. Egy francia mese azt mondja, hogy ez a holdbeli ember Judás Iskariót. Indiában pedig buddhista legendák tartják, hogy Indra egy nyulat vitt a holdba fel, a neki tett szolgálatokért. Viszont az északamerikai indiánok azt hiszik, hogy a holdban egy ember és egy kutya lakik. A maorik hisznek az emberben, de nem a kutyában; az ő regékük úgy adja elő, hogy Róna egyszer kiment éjjel vizet meríteni, de meglátva a felkelő holdat a kútban, megijedt s a fába kapaszkodott. A fa leszakadt alatta s Róna a holdba esett és ott is maradt.

Még czifrában szól a busmanok legendája. A hold egy ember, a ki magára vonta a nap haragját s ez aztán késeivel (sugarival) annyira átszurkálta, míg csak egy kis darab maradt belőle. Erre könyörögni kezd gyermekei érdekében s kegyelmet kap, hogy újra megnőjön, a mikor aztán újra megsérti a napot, s így ismétlődik ez minden hónapban.

Yue-Lao a neve a holdbeli embernek a kínaiaknál s hatalmában van a házasságok szerzése. Láthatatlan selyemfonállal köti össze a jövőndöbeli férjet és feleséget, mely azonban az egész életen át tart. Fu-cseu környékén nagy ünnepeket is tartanak a tele hold tiszteletére, melyen különösen nők vesznek részt. Egész nap és éjen át énekelnek s minden nő székét vizs magával, hogy az egész ünnepély alatt ülghessen.

Új hold megpillantásánál, mint nálunk hiszik, a kinek pénz van zsebében, az egész hónapban lenni fog pénze. Anglia némely vidékein viszont azt hiszik, hogy az új hold az illető jövőndöbelijét mutatja meg. Az Orkney-sziget lakói nem is házasodnak máskor, mint újholdban. Cornwallban pedig az a vélemény, hogy holdtólte és újhold között születő gyermek nem éri meg a férfikort.

A Samoa-szigeteken is különböző vélemények uralkodnak a holdat illetőleg. Beszélük, hogy meglátogatta egyszer e plánetát két fiatal ember Punifanga, ki egy fán mászott fel, és Tafaiu, ki egy füstszolpon szállott fel rá. Majd egy

TAVASZ.

Magasan fönt lebeg

A dalos pacirta —

Az égen a tavasz

Első, üde pirja.

Mint egy szép gyermek-lány

Ki álmából ébred:

Sóhajva mosolyog

A kelő természet.

Még előbb vad folyam

Folydogál medrében,

Tengerből patakka

Apadt le nem régen.

Fölötte a vándor

Madaraknak ezre

Kereng, hápop, sívít

Egyre gyülekezve.

Míg közel és távol

Legel ménés, csorda:

Csillog a napfényben

Egy-egy falu tornya.

Megifultan ragyog

A rónaság képe,

A tél szemfedőjét

Magáról letépve.

Itten szökőcselvel

Fehér bárány béget,

Amott lomha béres

Igazít ekéket;

Itt mély szaru kolomp,

Ottan hársány csengő —

Rekettyés bokrokban

Édes dalu zengő!

Ninesen is oly kis hely,

Egy zuga a földnek,

Hol ne örülne

E rég várt gyönyörnek!

Temető-kertben a

Sírok is mozdulnak:

Aszott kórak között

Kék ibolyák bújnak...

Pásztor.

Sina nevű asszony is szerepel e hagyományok közt, a ki egy éhínség idején észrevéve a kelő holdat, mely úgy nézett ki, mint egy kenyérgyümölcs, felsóhajtott: «Miert nem jöhetsz alá, hogy gyermekem beléd harapjon?» A hold annyira boszankodott, a mért enniválohoz hasonlították, hogy rögtön lejtett, s magával vitte az asszonyt és gyermekét. Ott vannak ezek még ma is s a telt holdban a samoabeliek az ő vonásait látják.

Van a holdnak egy ausztráliai legendája, mely igen hasonlít a görögök Kronos-mythosához. E szerint a madarak lettek volna az eredeti istenek, s a sas különösen nagy teremő erő volt. A hold gonosz lény volt, ki a földön járt, minfele rosszat cselekedve. Egy nap elnyelte a sást. A sas feleségei hozzá mentek s a hold kérpezte, hol találhatna egy kutat. Ezek mutattak

pek minden égitestet emberi tulajdonokkal ruházni fel, valamint hogy vannak a Déli-tenger népei közt, kik a köveket is him- és nőneműekre osztják s fölteszik, hogy emberi törvények szerint szaporodnak.

De a hold személyes tulajdonokkal való felruházása mellett szembetűnő vonása a hold regeköreinek az a befolyás is, melyet az időjárásra gyakorol. «Egy nap, — mondja egy hindu legenda, — a Nap, a Hold s a Szel nagybátyjokkal és nagynénjökkel, a Dörgéssel és Villámlással ebédelt. Anyjok, egyike a legtávolibb csillagoknak, egyedül várt gyermekei vizsaterére. A Nap és a Szel önzöek voltak s végig ették a nagy lakomát, a nélkül, hogy anyjokra gondoltak volna; de a szelid Hold nem feledkezett meg róla. Minden tál ételnél egy adagot szép hosszú körmei alá rejtett, hogy a csillag is részesüljön belőle.

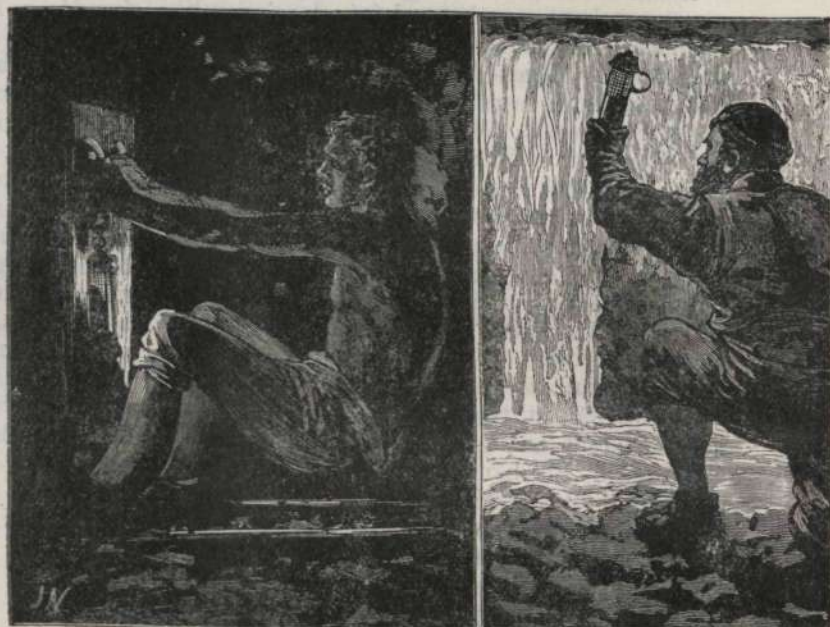
löljön minden ember, és fedje el fejét, ha mutatkozik, s ezért olyan forró mai napság a nap. Majd a Szelhez fordult és mondá: «Te is, a ki elfeledkezél anyádról önző mulatozásod közepett, halld sorsodat. Mindig fujni fogsz száraz, forró időben, s el fogsz fonnaszatni minden élő, azért az emberek átkozni és kerülni fognak mártól fogva», s ezért oly kellemetlen a szél forró időben. Ellenben a Holdhoz így szólt: «Leányom, a mért te megemlékezel anyádról s fentartottad neki örömeid egy részét, légy hives, enyhe, fénylő. Tiszta sugaraidat ne kövesse semmi árthatmas nyavalya, s áldva említsenek az emberek». S ezért oly lágy, enyhe és szép a holdvilág a mai napig is.»

Sajátos, hogy nyugati népeknél a hold mégis a «gonoszszal» kapcsolatos is előfordul. A boszorkányoknak hitték, hogy van hatalmok

A KÖSZENBÁNYA-UNKÁSOK ÉLETÉBŐL.

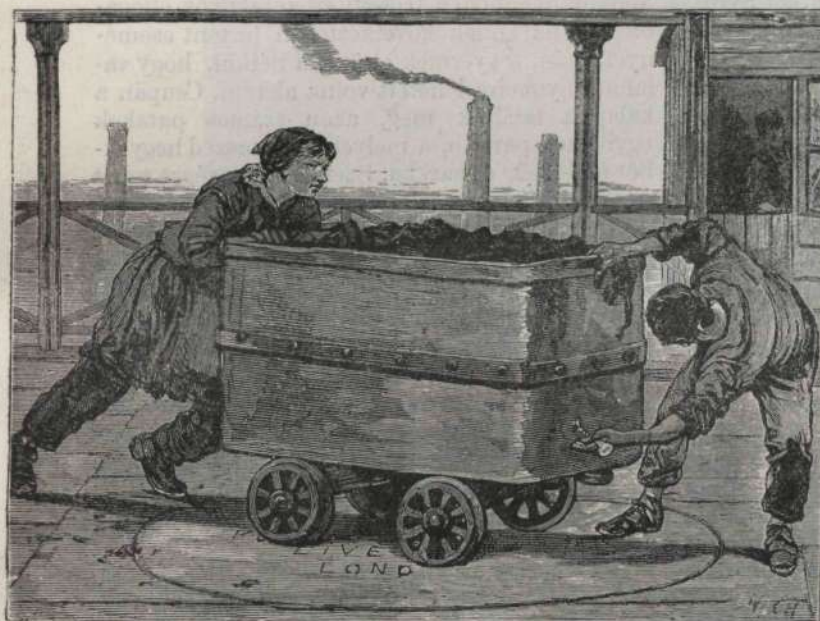

ESZMECSERE.

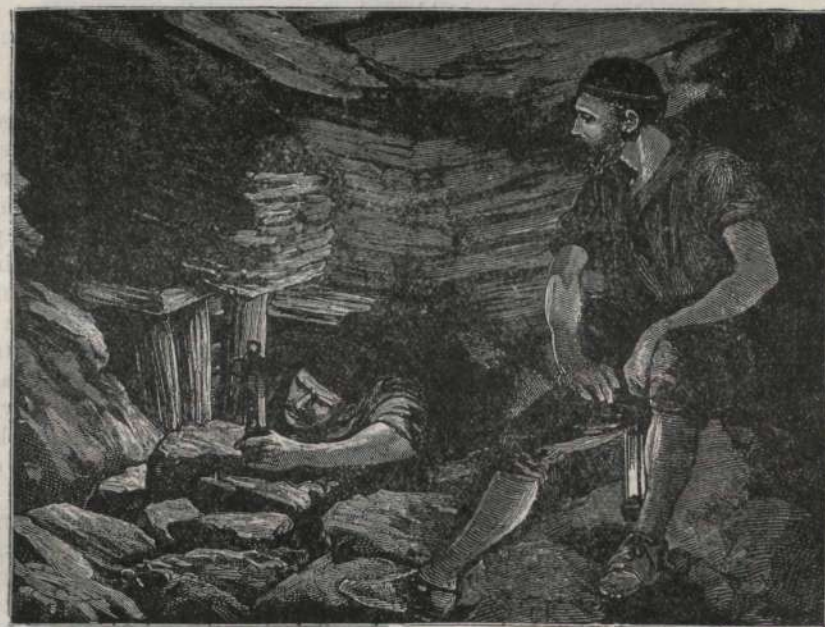

LEJTŐN.

A BÁNYA VEGETÁCIÓJA.

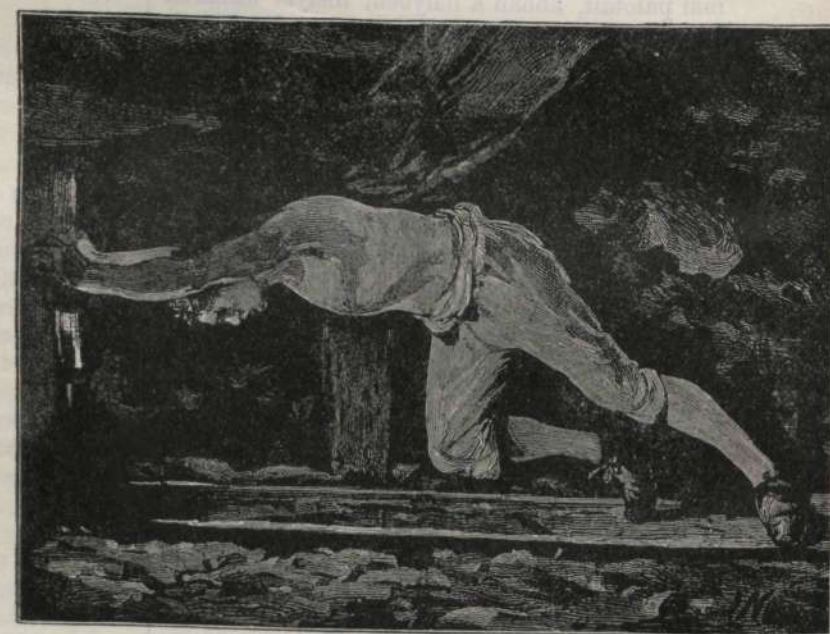
TEHERMÉRÉS.

ZSAKUTBAN.

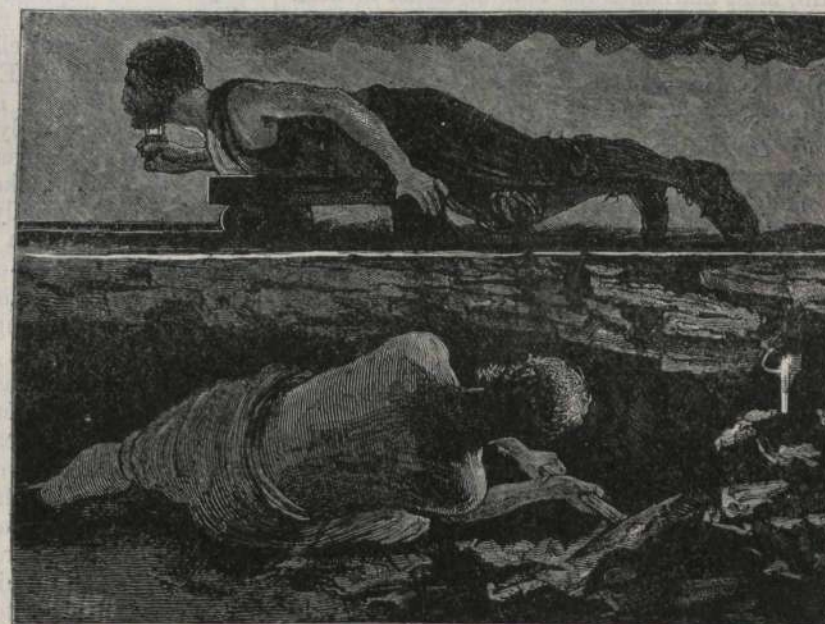
KUTATÁS JÁRHATÓ UTÁN.

TALICSKÁZÁS.

VIZ KÖZÖTT.

MOZGÁS SZÜK HELYEN.

LYUKFURÁS ROBBANTÁSRA.

neki egyet, s míg ivott, rajtacsaptak egy kőtomahawk-kal s kihasították belőle a sást.

Még egy más ausztráliai rege úgy mutatja be a holdat, mint férfit, s a napot, mint két hírt, kik alkonyatkor valamelyik szeretőjének vörös kenguru-bőr kabátjában jelen meg. A hold felületén levő foltokat pedig az eszkimók úgy magyarázzák, mint egy asszony ujjának nyomait üldözője arcán.

Különös dolog, hogy a hold regéi ép annyi hasonlóságot mutatnak, mint a csillagok regéi, a legkülönbözőbb népek, a görögök, eszkimók, egyiptomiak, ausztráliaiak, busmanok, észak-amerikai indiánok és maorik hagyományai közt. Akár az az oka ennek, hogy e hitregék egy közös eredetből valók, akár pedig az, hogy az illető népek a művelődés ugyanazon kezdetleges stádiumán mentek keresztül, az eredmény egyre megy, s mutatja, mennyire hajlandók a vad né-

Mikor hazatértek, anyjok, ki egész éjjel virrasztott miattok fényes kis szemével, így szólt: «Nos, gyerekek, mit hoztatok számomra?» A legöregebb, a Nap, így felelt: «Semmit sem hoztam számomra. Azért mentem el, hogy mulatozzak barátaimmal, s nem azért, hogy anyámnak ebédet szerezsek.» A Szel pedig felelt: «En sem hoztam semmit számomra, anyám. Nem is kívánhatod, hogy valami jót hoztam legyen számomra, mikor csak saját időtöltésemre mentem ki.» Ám a Hold így válaszolt: «Anyám vedd ezt, nézd, mit hoztam neked», és megárvá kezeit, olyan pompás ebédet varázsolt elé, a melyet sohasem láttak. Ekkor a Csillag a Naphoz fordult e szavakkal: «Minthogy te azért mentél ki, hogy barátaidal szórakozz, s mulattál és jól laktál, a nélkül, hogy anyádra gondoltál volna otthon, légy átkozott. Legyenek sugaraid ezután mindig forrók, és égess el mindent, a mihez érsz. Gyü-

a hold felett. De már Asszíriában is tulajdonítottak halálos befolyásokat a holdnak. A Veda mythológiában Brahma és Visnu vetélkednek, hogy melyik az elsőszülött. Siva közbelép, s azt mondja, hogy ő az elsőszülött, de elismeri felebarátjának azt, a ki feje koronáját vagy lába talpát látni képes. Visnu erre vaddisznóvá változik, befurja magát a földbe, s ily módon meglátja Siva lábát, ki már most úgy üdvözlöti őt mint elsőszülöttet az istenek között. E mesében De Gubernatis a vadkant mint a rejtőző hold jelképét ismeri fel. Tovább egy eszt regében olvassuk, hogy egy királyfi sertésesévé általa tanulta meg a madarak nyelvét. A zsidók is Plutarch szerint azért nem esznek disznóhúst, mert Adonist vadkan ölte meg. Ha már most Herodotust felitjük, azt olvashatjuk belőle, hogy az egyiptomiak Bacchusnak és Lunának (a holdnak) holdütközést áldoztak, s áldozat után megették

husát. Mindezekből látszik, milyen összefüggés van némely hitregében a hold és a vadkan között.

A hold befolyásáról az időjárásra egész legió babonát lehetne említeni. Közönségesen hiszik, hogy az időjárás általános állapota attól függ, hogy a hold éjjel előtt vagy éjjel után változott. Más babona szerint, ha a holdúság szombatára esik, akkor az idő egész hónapban át rossz lesz, ha pedig hétfőre, az jó időt mutat. Ismét ha karácsony holdfogytára esik, jó év lesz és megfordítva. Jó idő lesz továbbá, ha a fogyó hold szarvai felfelé állnak, s rossz, ha lefelé, míg a hold közelében látható csillag vihart jelent. A holdnak a tenger dagályára való befolyása is jelezve van a regeken; a persák a holdat tartják a víz és eső okozójának, a japáni mondákban pedig a hold a tenger határtalan kéjének

A FORRÓ ÉTEL VESZÉLYE.

Dr. Glaser tekintélyes orvos a «Journal für öffentliche Gesundheitspflege» című folyóiratban tanulságos tanulmányt tett közzé a meleg ételek és italok élvezetének ártalmas voltáról. Csaknem hihetetlen, mennyire ragaszkodnak a háziasszonyok és szakácsnők ahhoz a rossz szokáshoz, hogy az ételt csaknem forró állapotban adják föl. Dr. Glaser állítja, hogy az általa hőmérővel megmért levelek rendszeren 70 °C-t mutattak, tehát 32 fokkal többet, mint a test melege; azaz a háziasszony kényszeríti az embert, hogy oly forróságnak tegye ki fogait és gyomrát, mely a kezeit és lábait menthetlenül összeégetné. E szokás valódi kínzás, de szerencsétlenségre senki sem látja be. Ily magas hőmérsékű fürdővizben bőrünk elégne és a fürdést kétségkívül halál

A konyha e rettenetes kinszere, a tüzevés, leginkább mutatja káros hatását az újabb nemzedék rossz fogaiban. A fogorvosok egész serege támad újabban is ezek lételének főszlopa a szakácsnők helytelen eljárása, hogy az ételeket és italokat 50—70 Celsius fok melegségben tárlalják fel. Sokszor okoskodtak a felett, miért romlanak jobban a felső sor fogai, mint az alsók; világos, hogy ennek oka főképp a természetellenes forróság. A forró falat a nyelvizmok által a szájban egy darabig ide s oda dobátik s rendszeren, mint a tekegolyók az asztal szélénél, a fogsornál állapodnak meg. Ennek természetes következtése, hogy a fogzománcz, különösen a felső sornak benső, torok felé eső részén, legelőbb elromlik; apró kis pattanások támadnak benne, melyekbe czukor, savak s más fogromboló szerek könnyen bejuthatnak. De a sok gyomorboj egy része is e

ura. Ma már tudjuk, hogy határozottan nincs semmi meteorológiai összefüggés a hold és az időjárás közt.

Hát a hold és az emberi elme közt? Mert erre mutat legalább a hóbornak «lunatikus» neve. S bizonyos is, hogy a régi asztrológusok hitték, hogy befolyása van a holdnak az agyra, gyomorra, a férfi balszemére, s a nő jobb szemére. Ilyesmit hitték a zsidók is, mint a 121-dik zsoltár bizonyítja.

Khinában, hol a hold-tisztelet legjobban ki van fejlődve, a Jue-Ping ünnepén, mely minden év nyolczadik havában tartatik, tömjént égetnek a templomokban, lepényeket sütnék a hold formájára, s ezeket az Ég királynéjának áldozzák. Ugyanerről szól Jeremiás 7., 18. verse is, csak hogy a zsidók lepényein az isten vagy istennő képe volt ábrázolva. Sőt sok tekintetben megfelelő szokás ma is uralkodik Angliában.

követné; igaz, hogy a száj és fogak nem annyira érzékenyek, de ezeknek is megárt a sok. Valóban ohajtandó volna a visszaélés ellensúlyozásul rögtönzött fényképeket készíteni oly emberekről, kik ily forró levest kénytelenek enni. Csaknem naponkint láthatjuk ennek következményeit. Mindenki, ki a levestől az első kanálnyit elnyeli, akaratlanul is grimaceokat csinál, homlokta összeráncosodik s ajkai és arczizmai megrándulnak. «Tanuja voltam egy ízben — írja Glaser — hogy egy parasztasszony felpofozta leányát, mivel a teheneinek vitt moslékot nem hűtötte le, de ugyanaz az asszony pár percz múlva az embereknek párolgó edényekben adta fel az ételt; mindenki megfújta a kanalat, általános grimace mutatkozott az arczokon, olyan, mintha valósággal büntetésből kellett volna megenni. Azonban sokszor vagyunk úgy, hogy az állatok megkíméljük oly kellemetlenségektől, melyek iránt magunkkal szemben érzetlenség vagyunk.»

HALAK A BÖJT IDEJÉBEN.

Az egyház nem egészen szerencsésen szemelte ki a böjt idejét, legalább a halakat illetőleg, melyek ez időben az orthodox nép főleledét képezik. Február és márczius hónapokban különösen a tengeri halak nem oly izletesek, mint ősszel vagy a téli időszak alatt s különösen a hering, mely rengeteg számánál s nagy tápláló erejénél

fogva a legkiválóbb halnemű edeld, rendesen csak a bőjt lefolyása után kapható nagyobb számmal. Ez az oka, hogy a hal farsang és bőjt idején sokkal drágább, mint más időkben s az előkelőbb osztályoknál az olesónak tartott bőjt koszt jelen-
tekeny összeget vesz igénybe. Már 200 évvel ez előtt egy falusi nemes háztartásában a bőjt halak ára 6—700 forintba ment, abban az időben egy egész vagyon.

A halétel e drágasága okozta azt, hogy a bőjt eledelek közt a hal sokkal nehezebben tudott meghonosodni, mint közönségesen hiszik. Háromszáz évvel ez előtt még rőpiratokat is írtak a halevés ellen s kormányrendeletek jelen-
tek meg, melyekben különböző módokat ajánla-
nak, hogy a népet e divatra rászoktassák. Angliá-
ban és Skóciában több ily tárgyú parlamenti határozat van s mondják, hogy e határozatok hozatalánál nemcsak a papság, de a — halászok is közreműködtek. Másrészt épen ez a drágaság nagy hatással volt arra, hogy Európa több államában a haltenyésztés felvirágozzék. Egyes kolostorokban s főúri családoknál külön hal-
tenyésztőket rendeztek be, melyekben a bőjt idején kész halakat találhattak. Mindennek dacára a hal, mint rendes bőjt eledele, az egész középkorban át ismeretlen volt s csak egy pár század óta terjedt el általánosan, de ekkor is csak az által, hogy az egyházi hatóságok némely ese-
tekben egyenesen pénzbírsággal büntették az olyanokat, kik a bőjt alatt hús helyett nem halat ettek.

Jelenleg a hal, mint speciálisan bőjt eledele, már csak Spanyol- és Olaszországban van általánosan szokásban; a többi országokban is több halat fogyasztanak ugyan el ez időszakban, mint máskor, de nem tekintenek épen a bőjt napokra. Leg-
előkelőbb a halpiac bőjt napokon Párisban, valóságos látványosság, tele a nap minden órájában zsibongó tömeggel. A halak egy részét Angliából viszik ide s közöttük sok oly folyóvízi halat és ten-
geri állatot, melyet az erősből táplálékhoz szokott angol egyáltalán meg nem enne, míg a fran-
cziák, különösen mert igyes és izléses kiállításra alkalmasak, drága pénzen veszi meg.

A hal különben mint táplálék a legtöbb szak-
értő véleménye szerint nagyon kevés pótolhatja a húst s tisztán hallal, bármily mennyiséget fogyasztanak is el belőle, nem lehet oly életet foly-
tatni, mint marhahús- és baromfi edelel mellett. Mint az életrend változatosságának egyik ténye-
zője azonban eléggé czél szerű s egészségi szempontból is, akár parancsolja rák valaki, akár nem, igen helyes hetenként egyszer, legfeljebb azonban két ízben a húseledet helyett halat fogyasztani.

SÁNDOR MÁTYÁS VERNE GYULA REGÉNYE.

FRANCIÁBÓL FORDÍTOTTA HUSZÁR IMRE.

Egyedül jöposított magyar kiadás.

HARMADIK RÉSZ.

Harmincegyedik folytatás.

I. A Közép-tenger.

„Szép a Közép-tenger, főleg e két jellemző tulajdonságánál: harmonikus kereténél és a levegő és világosság élénkségénél és átlátszóságánál fogva... Csodálatosan megedzi az embert. Megadja neki a legerősebb ellentállási képességű nyers erőt, partjain születnek a legizmosabb fajok».

Michélet mondta ezt és jól mondta. De nagy szerencse az emberiségre, hogy ha nem is Herkules, de a természet elszakította a Calpé sziklát az Akyle sziklától és megalkotta a gibraltári tengerszorosot. Sőt, számos geológus állításával ellenkezőleg, fel kell tételeznünk, hogy ez a szoros minden időben létezett. Nélküle nem volna Közép-tenger. A kiparólgás által ez a tenger háromszorosa több vizet elveszt, mint a mennyit a beleömlő folyóktól kap és az Atlanti-tenger áramlata nélkül, a mely a gibraltári szor-
oson beömlőlvén, folyását felelőre fordítja, már sok száz év óta nem volna más holt tengernél, a helyett hogy *par excellence* élő tenger lenne.

E hatalmas földközi tó legféltreesebb, legisme-
retlenebb rejtékhelyeinek egyikében rejtette el életét Sándor Mátyás gróf, — (a ki művének be-
fejezeteig Antekirt orvos akart maradni), — hogy élhessen mindazon előnyökkel, a melyeket

az a körülmény biztosított neki, hogy halottnak hitték.

A földgömbön két Közép-tenger létezik, az egyik a régi világban, a másik az újban. Amerika Közép-tengere a mexikói öböl, melynek kiterje-
dése nem csekélyebb ötödfélmillió négyzetkilométernyél. Az európai Közép-tenger kiterjedése csak két millió nyolczszáz nyolczvanötözezer ötszáz huszonkét négyzetkilométernyi, tehát valamivel több amannak felénél, de általános alakja válto-
zatosabb, különálló medencék és öblök és olyan hydrographiai alosztályok tekintetében gazda, abb, a melyek megérdemlik a tenger nevet. Ilyenek: a görög Sziget-tenger, a krétai tenger, a hason-
nevű szigettől északra, a lybiai tenger, ugyan-
attól délnek, az adriai tenger, Olaszország, Ausz-
tria, Törökország és Görögország közt, az ioniai tenger, a mely Korfu, Zante, Kephallonia és egyéb szigeteket partjait mossa, a tyrrheniai tenger, Olaszország nyugati részén, az eoliai tenger a Lipariota szigetsorozat körül, a Proven-
ceba beszögelő «Golfé du Lyon», a genauai öböl, mely a két Liguria közé szögellik oe, a tuniszi partok beszögelése: a gabesi öböl, a két Syrte, a melyek annyira bemélyednek az afrikai száraz-
földre.

Vajon Antekirt orvos milyen titkos zugát választotta ki e tengernek, melynek némely részei még kevésbé ismeretesek? A nagyobb szige-
tek százával, az apróbbak ezrével találhatók abban az óriási medencében. A kiszögellő foko-
kat és bemélyedő apró öblöket megszámlálni hiú kísérlet volna. Hány különböző fajú, erkölcsi és politikai állapotú nép nyüzsgő e tenger körül, a melynek partjain az emberiség történelme több mint husz század óta hagyott hátra nyomokat: francziák, olaszok, spanyolok, osztrákok, törökök, görögök, arabok, egyiptomiak, tripoliták, tuni-
sziak, algiriak, marokkóiak, — még angolok is Gibraltárban, Máltán és Cyprusban. Három nagy világrész veszi körül partjaival: Európa, Ázsia és Afrika. Vajon Sándor Mátyás gróf, a későbbi Antekirt orvos, a kinek neve kedvesen hangzott a keleti országokban, hol találta fel távoleső székhelyét, a melyben új életének programja megvalósulandó volt? Báthory Péter nemsokára megkapta a választ e kérdésekre.

Miután Péter, a kit a csónakról még mint ha-
lottat szállítottak az *Elektrike*, egy pillanatra felnyitotta a szemét, ismét visszaesett abba a teljesen öntudatlan és érzéketlen állapotba, a melyben őt az orvos elhagyta, mint tetszhalottat, a raguzai házban. E perczben az orvos ama physiologiai tünetek egyikét idézte elő, a melyeknél az akarat oly nagy szerepet játszik és a melyeknek tümenyei többé nem vonhatók két-
ségbe. Rendkívüli akaratjelénél fogva, a magne-
siumfény, sőt bármilyen érzécsillogtatás segélye nélkül képes volt a haldokló fiatal embernél hypnotikus állapotot előidézni és a saját akaratá-
val helyettesíteni az övét. Péter, a ki a vérvesz-
téstől nagyon elgyöngült, halottnak látszott, pe-
dig csak aludt és az orvos akaratánál fogva fel-
ébredt. De most legelső dolog volt, megtartani ezt az életet, a mely már voltaképen alig létezett. Nehéz feladat volt ez, mert minden apróságra kiható gondozást követelt és az orvosi tudomány minden segélyforrásának igénybe vételét. Az orvos e feladata magaslátán állt.

— Élni fogok! akarom, hogy éljen! — mondta magában. — Ah! miért is nem hajtottam végre Kattaróban legelső tervemet?... Miért akadályozott meg Sárkány megerkezése Raguzába, abban, hogy őt ebből az átkozott városból ki-
ragadjam?... De meg fogom menteni... Ezen-
túl Báthory Péter lesz Sándor Mátyás jobb keze. Büntetni és jutalmazni: ez volt tizenöt év óta Antekirt orvos egyetlen gondolata. Nem felede-
te el, hogy mivel tartozott egykori társainak, Bá-
thory Istvánnak és Zathmár Lászlónak, még inkább, mint önmagának. Most elérkezett a cselekvés órája és ezért szállította őt a *Savaréna* Raguzába.

Az orvos külseje, e hosszú idő alatt, annyira megváltozott, hogy lehetetlen lett volna ráismerni. Kurtára nyirott haja megöszült, arczszíne megha-
laványult. Azon ötven éves emberek közé tarto-
zott, a kik megöríztek fiatalok erejüket, de egyszersmind elsajátították az érett kor hidegsé-
gét és nyugalmát. A fiatal Sándor gróf sürri, gondor haja, üde arczszíne, barnavörös szakála senkinek se jutathott észébe azok közül, a kik a komoly és hideg Antekirt orvost megpillantották. De mindemellett és pedig megedzettebb állapot-
ban egyike maradt ama vasból alkotott termé-

szeti embereknek, a kikről azt lehetne hinni, hogy csak a közeledésük által is rezgésbe hozzák a delejtűt. Báthory István fiát is olyanná akarta átalakítani, a milyen ő volt és képesnek érezte magát e czél elérésére.

Antekirt orvos már régóta egyedül maradt az összes, egykor népes Sándor családban. Az olvasó nem felede el, hogy volt egy gyermeke, egy kis leánya, a kit a gróf elfogatása után az artenaki jóságigazgató, Landeck nejeinek gondviselésére bízta. Ez a két éves kis lány volt a gróf egyet-
len örököse. Őt illette, tizenhatszadik évének be-
töltése után, az atyai vagyon felerésze, a melyet fentartott számára a haditörvényszék ítélete, mely a halálbüntetéssel együtt a jóságelkobzást is kimondotta. Landeck jóságigazgatóra bízta az erdélyi uradalom gondnokság alá helyezett részé-
nek kezelését és a derek ember, nejevel együtt, az Artenak-kastélyban maradt, a gyermeknél, a kinek ápolására akarták ezentúl egész életüket szentelni. De úgy látszott, mintha valamely bal-
végzet nehezülne az egész Sándor-családra, a melyet most már csak a kis leánya képviselt. Néhány hónappal a trieszti összeesküvők elfoga-
tása és az ennek következtében történt esemé-
nyek után, a gyermek eltűnt, a nélkül, hogy va-
laha a nyomára lehetett volna akadni. Csupán a kalapját találták meg, azon számos patakok egyikének partján, a melyek a szomszéd hegyek-
ből ömlöttek a parkba. Szerencsétlenségre tehát nagyon is bizonyos volt, hogy a leánykát elso-
dorta a víz ama mélységek egyikébe, a melyekbe a Kárpátok hegyi patakjai szakadnak. Landeck Rozinát, a jóságigazgató nejét, ez a katasztrófa annyira lesújtotta, hogy néhány hét múlva bele-
halt. A kormány mindamellett semmit sem akart változtatni az ítélet kimondása alkalmával tett intézkedéseiben. Azért továbbra is fentartották az urodalom fele részében és Sándor gróf javai csak akkor voltak visszaszállandók az államra, ha az örökös, a kinek halálát nem lehetett törvé-
nyesen konstatálni, az örökség átvételére kitért idő alatt nem jelentkezik.

Ez volt az utolsó csapás, mely a Sándor csa-
ládott érte; a régi és előkelő nemzetséget a mag-
szakadás fenyegette, a legutolsó ivadék eltűnése által. Az idő is lassankint végrehajtá művét és a feledés fátyola borult erre az eseményre, va-
lamint mindazokra, a melyek összefüggésben áll-
tak a trieszti összeesküvéssel.

Sándor Mátyás gyermeke haláláról Otrantó-
ban értesült, a hol akkoriban a legszigorubb inkognitóban élt. Ezzel a kis leánykával elenyé-
szett minden, a mije hátramaradt Réna gróné után, a ki oly rövid ideig volt a neje és a kit annyira szeretett. Egy szép napon eltűnt Otran-
tóból, ép oly ismeretlenül, mint a hogy oda érkezett és senki se tudta volna megmondani, hogy hol fogja újra kezdeni életét.

Tizenöt év múlva, mikor Sándor Mátyás gróf újra megjelent, senki se sejtette, hogy ő rejto-
zik az Antekirt név alatt és ő játsza az orvos szerepét.

Ekkor szentelte magát Sándor Mátyás teljesen a művének. Most már egyedül állt a világon, egy teljesítendő feladattal — a melyet szentnek tartott. Néhány évvel Otrantóból való eltávolsa-
s után, miután már rendelkezett azzal a hatalom-
mal, a melyet az óriási vagyon ad (nem sokára meg fogjuk tudni, milyen körülmények közt sze-
rezte ezt a vagyont) a világolt elfeledve és inkog-
nitójának leple alatt elkezdte nyomozni azokat, a kiknek megbüntetését vagy megjutalmazását esküvel fogadta. Meggyőződése szerint Báthory Pétert máris társul kellett vennie az igazságszolgá-
ltatás e munkájához. A Közép-tenger partjai-
nak különböző vizeiben ügynököket alkalma-
zott, a kik díz fizetést hűztak, kötelezve voltak a legszigorubb titoktartásra és csupán az orvos-
sal leveleztek, részint az előttünk már ismeretes gyors vízi járművek, részint ama tengerallati huzal segélyével, a mely az Antekirt szigetet összekötötte a máltai táviróval és Malta által egész Európával.

Az orvos szorgosan ellenőriztette ügynökeinek házait és így sikerült feltalálni mindazon egynek nyomait, a kik közvetett vagy közvetlen össze-
függésben álltak Sándor gróf összeesküvéssel. Ekkép a távolból szemmel tarthatta őket, tud-
mással birt tetteikről és úgy szólván minden lépésüket figyelemmel kísérhette, főleg négy vagy öt év óta. Tudta, hogy Torontál Simon elhagyta Triesztet és nejevel és leányával Raguzába kö-
tözött, a Stradonen levő palotába. Sárkány nyo-
mait megtalálta Európa különböző városaiban,

PÉTERT A CSÓNÁKRÓL AZ ELEKTRIKRE SZÁLLÍTOTTÁK.

SÁNDOR MÁTYÁS.

a hol vagyonát eltékozte, majd Szicília keleti részein, a hol Zirone czimborájával valamely esny felett elmélkedett, a mely őket megint fel-
juttathatná a víz felszínére. Megtudta, hogy Car-
pena elhagyta Rovignót és Isztriába, henye életet foly-
tatni, mindaddig, míg az a néhány forint, a melyvel árulását megjutalmazták, lehetővé tette neki a munka nélkül való megélhetést. Meg-
tudta, hogy Ferrato Andrea Stein várában, Tyrol-
ban raboskodik és bűnhődik a piznói menekültek irányában tanúsított nagylelkűségéért és kisza-
badította volna őt a börtönből, ha a halál néhány hónap múlva meg nem szabadítja bilincseitől a derek halászt. Gyermekei, Mária és Luigi, szintén elköltöztek Rovignóból és kétségkívül keservesen küzdöttek kétszer feldúlt életpályájuk viszontag-
ságaival. De oly jól elrejtöttek, hogy nem birt nyomukra akadni. Báthory István özvegyét, a ki Péter fiával és Borossal, Zathmár László gróf öreg szolgálójával Raguzában lakott, az orvos egy pillanatra se tévesztette szem elől és az olvasó tudja, hogy jelentékeny pénzüsszeggel akarta segélyezni, a melyet azonban a büszke és bátor nő el nem fogadott.

De végre elérkezett az idő, mikor az orvos megindíthatta nehéz hadjáratát. Meg volt nyu-
godva az iránt, hogy senki se fog ráismerni és a halottnak hitt ember, tizenöt évi távollét után, megerkezett Raguzába. És mikor odaérkezett, Báthory István fiát és Torontál Simon leányát olyan kölcsönös szerelemben találta egyesülve, a melyet minden áron szét kellett zúzni.

Az olvasó nem felede el a későbbi eseménye-
ket: Sárkány megjelenését és fellepésének követ-
kezményeit, sem azt, hogy mikép vitték haza Báthory Pétert az anyja házához, hogy mit tett Antekirt orvos a haldokló ifjú ágynál, hogyan és mily körülmények közt hozta ujból életre és hogyan ismertette meg magát előtte a valódi nevével, mint Sándor Mátyás gróf.

Most meg kellett őt gyógyítania és fel kellett fedeznie előtte mindazt, a mit eddig még nem tudott, vagyis azt, hogy utálatos árulás adta az osztrák rendőrség kezébe Báthory Istvánt és két társát, meg kellett neki mondania, kik voltak az árulók és végre részesévé kellett őt tenni a kér-
lelhetlen birtó szerepének, a melyet az orvos az emberi igazságszolgáltatás körén kívül akart gyakorolni, mivel ő maga is ezen igazságszolgá-
ltatás áldozata volt.

A legelső dolog volt tehát Báthory Péter ki-
gyógyítása és összes gondját ennek a gyógyításnak kellett szentelnie.

Péter a szó szoros értelmében élet és halál közt lebegett a szigetre való megerkezésüket kö-

vető nyolcz nap alatt. Nem csupán a sebe volt nagyon veszélyes, de a lelki betegség ennél is súlyosabb volt. Száva emléke, az a gondolat, hogy most már örökre oda van bilincselve Sárkány-
hoz; a fiát gyászoló anya emléke s végre az a tudat, hogy Sándor Mátyás gróf, atyjának legjobb barátja, még az élk sorában van, Antekirt orvos neve alatt — minden bizonynyal alkalmas volt arra, hogy megzavarja ezt a lelket, a mely már is annyi megpróbáltatáson ment keresztül.

Az orvos nem távozott Péter mellől se nappal, se éjjel. Gyakran hallotta Torontál Száva nevét ellebbenni a beteg ifjú ajkairól, mikor a hagymáz megfosztá eszméletétől. Megértette, hogy mily határtalan szerelem lángol a szívében és mennyit kell szenvednie attól a tudattól, hogy az imádtott leány más ember nejevé lett, gyakran tűnődött magában a felett, vajjon e szerelem nem fog-e ellentállni mindennek, még akkor is, ha Péter már tudni fogja, hogy Száva annak az embernek a leánya a ki az atyját eladta, elárulta és meg-
ölette. Pedig az orvos szilárdul elhatározta ma-
gában, hogy ezt tudatni fogja vele. Hiszen köte-
lessége volt megmondani.

Huszszer is azt lehetett hinni, hogy a halál diadalmaskodni fog az élet felett. Báthory Péter, a ki testileg, lelkileg szenvedett, oly közel volt a halálhoz, hogy többé az ágya mellett ülő Sándor Mátyás gróftól sem ismerte meg. Annyi ereje se volt, hogy Száva nevét kimondhassa!

Azonban a gondos ápolás győzött, a fiatal kor segélyével; a javulás elkezdődött. A beteg teste hamarabb felgyógyult a lelkénél. Sebe hegedni kezdett, a tüdők ismét rendesen működtek és az orvos július 10-ike körül bizonyos volt Péter felgyógyulása felől.

E napon a fiatal ember megismerte őt és nevé-
n szólította — bár még gyöngye hangon.

— Rád nézve fiám, Sándor Mátyás vagyok, — mondá az orvos, — de csak rád nézve.

És miután Péter szemei magyarázatot látszo-
tak kéri, melyre oly méltán lehetett kíváncsi, Antekirt utána tévé:

— Majd később — később.

Péter felgyógyulása gyorsnak és bizonyosnak ígérkezett a csinos szobában, melynek éjszak és kelet felé nyíló ablakain behatárolt az egész-
séges tengeri levegő a szép és örökzöld fák lomb-
jai alatt. Az orvos folyvást gondozta, minduntalan megjelent nála, de nem lehet csodálkoznunk a felett, hogy mióta a beteg felgyógyulásáról meg volt győződve, egy segédet vett maga mellé, a kinek értelmességében és jószágban teljesen meg-
bizhatott.

E segéd Pointe Pescade volt, a ki nem kevésbé ragaszkodott Báthory Péterhez, mint az orvos-

POINTE PESCADE MINT BETEGÁPOLÓ.

hoz. Nem kell emlitenünk, hogy Cap Matifouval együtt mind a ketten a legmélyebb titokban tar-
tották azt, a mi a raguzai temetőben történt és soha se fedezték fel senki előtt, hogy az ifjút élve vették ki a sírjából.

Pointe Pescade eléggé be volt avatva mindazon eseményekbe, a melyek e néhány hónapnyi idő-
szak alatt történtek. Következésképpen élénken érde-
lődtött betege iránt. Báthory Péter szerelme, me-
lyet Sárkány — ez a szemtelen ember, a ki iránt Pointe Pescade nagyon is jogosult ellenszenvet érzett — vártalan megjelenésével oly kérelmet-
lenül feldúlt, — a temetési és a nászkiéret ta-
lákozása a Torontál-palota előtt, a raguzai te-
metőben történt jelenet — mindez rendkívüli benyomást tett a derek fiúra, annál inkább, mivel teljesen magáévá tette az orvos terveit, a nélkül, hogy végérlját ismerte volna.

Ebből az következett, hogy Pointe Pescade nagy készséggel elvállalta a betegápoló szerepét. Az orvos egyuttal utasította őt, hogy vig kedélye-
vel igyekezzék lehetőleg szórakoztatni az ifjút. Ennek az utasításnak is híven megfelelt. Külön-
ben is a gravozai népnünnep óta mintegy hite-
zőjének tekintette Báthory Pétert és feltette ma-
gában, hogy adandó alkalommal, így vagy amúgy, lerója a tartozását.

Pointe Pescade, betegápolói minőségében, min-
denkép iparkodott Péter eszegezésével mulattatni és megakadályozni, ne hogy szomorú és fájdalmas gondolataiba merülhessen.

Egy napon, Péter egyenes kívánságára, el-
mondta, hogyan ismerkedett meg Antekirt or-
vossal.

— A trabecolo esete alkalmával ismerkedtünk meg egymással, Péter úr, — mondá. — Önnek emlékezni kell erre az esetre, a mely egyszerre hóst csinált Cap Matifouból!

Péter nem felede ezt a komoly eseményt, mely a gravozai népnünnep csaknem szomorú nevezetességre juttatta a *Savaréna* megerkezése pillanatában, de azt nem tudta, hogy a két akro-
báta az orvos felhívására hagyta abban a mes-
terséget és állt be Antekirt szolgálatába.

— Igen, úgy van, Báthory úr, — folytatá Pointe Pescade — és Cap Matifou önfeláldozása ránk nézve valódi véletlen szerenese volt. De a mellett, a mivel az orvosnak tartozunk, nem szabad elfelednünk azt sem, a mivel önnek tar-
tozunk.

— Nekem?

— Önnek, Péter úr, önnek, a ki ezen a napon csaknem közönségünk lett; tudniillik két for-
rinttal vagyunk adósai, a melyet nem érdemel-
tünk meg, miután a közönségünk elment az elő-
adás előtt, noha a helyéért megfizetett.

És Pointe Pescade megmagyarázta Báthory Péternek, hogyan tűnt el egyszerre abban a pillanatban, mikor be akart lépni a provencai szinkörbe, miután két forintnyi összeget hiány nélkül lefizetett.

A fiatal ember elfeledte már ezt az incidenset, de mosolyogva felelt Pointe Pescadenak. Szomoru mosoly volt az, mert észbe jutott az is, hogy csupán azért vegyült a néptömeg közé, hogy Torontál Szávját láthassa.

Ekkor a szemei lecsukódtak. Végig futtatta gondolatait minden a mi e nap óta történt. Mikor észbe jutott Száva, a kiről azt hitte, azt kellett hinnie, hogy már férjnek van, fájdalmas gyötrelmet fojtogatta és szinte hajlandó volt megátkozni azokat, a kik a halál torkából kiragadták.

Pointe Pescade jól látta, hogy a gravozai nép-ünnepe szomoru emlékeket keltett Péterben. Elejtette tehát ezt a tárgyat, sőt el is hallgatott és csupán magában mondá:

— Öt perezenként fél kanálnyi jó kedvet kellene beadnom a betegemnek; igen, így hangzik az orvos utasítása, de nem könnyű végrehajtani.

Péter néhány perc múlva ismét felnyitotta a szemeit és tovább folytatta a beszélgetést.

— E szerint Pointe Pescade, önök nem ismerék Antekirtt orvost a Trabacolo esete előtt?

kellene nagybátyámnak a levelét czimeznie, ha általában volna nagybátyám, de mindaddig az ég meztartadta tőlem ezt az örömet. Egyébiránt nincs mit csodálkozni a felett, hogy ezt a sziget Antekirttának hívják, miután Antekirtt orvos ur a tulajdonosa. A mi pedig azt illeti, hogy az orvos vette-e fel a sziget nevét, vagy a sziget az orvosét, ezt még akkor se tudnám önmegmondani, ha a földrajzi társulat vezértikrára volnék!

Péter felgyógyulása szabályosan haladt előre. Egyetlenegy se következett be azon komplikációk közül, a melyektől félni lehetett. A beteg ereje naponként növekedett a tápláló, de óvatos életrend következtében. Az orvos gyakran meglátogatta és beszélget vele mindenfeléről, csak azokról a dolgokról nem, a melyek legjobban érdekelték. És Péter, nem akarván idő előtti vallomásokkal előidézni, várt, míg az orvos célzatosan fogja látni, hogy őt beavassa bizalmába.

Pointe Pescade mindenkor hiven jelentést tett a közte és beteg között folytatott párbeszédekről. Báthory Péter nyilván nagyon sokat foglalkozott az inkognitóval, a mely mögé Sándor Mátyás gróf nemcsak önmagát, hanem szigetek helyét is rejtette. Az is kétségtelennek látszott, hogy folyvást Torontál Szávjára gondolt, a ki most oly

vegőre és ajánkozott, hogy elkíséri őt legelső sétájára.

— Orvos ur, — mondá Péter, — ha eleggé erős vagyok kimehetni a szabadba, akkor lesz elég erőm is önt meghallgatni.

— Engem meghallgatni, Péter? ... mit akarsz ezzel mondani?

— Ezzel azt akarom mondani, hogy ön ismeri az én egész élettörténetemet és én nem ismerem az önét.

Az orvos figyelmesen nézett rá, nem mint jó barát, hanem mint orvos, a ki a felett tűnődik, hogy gyötörheti-e már tüzzel-vassal a betegét? Aztán leült melléje.

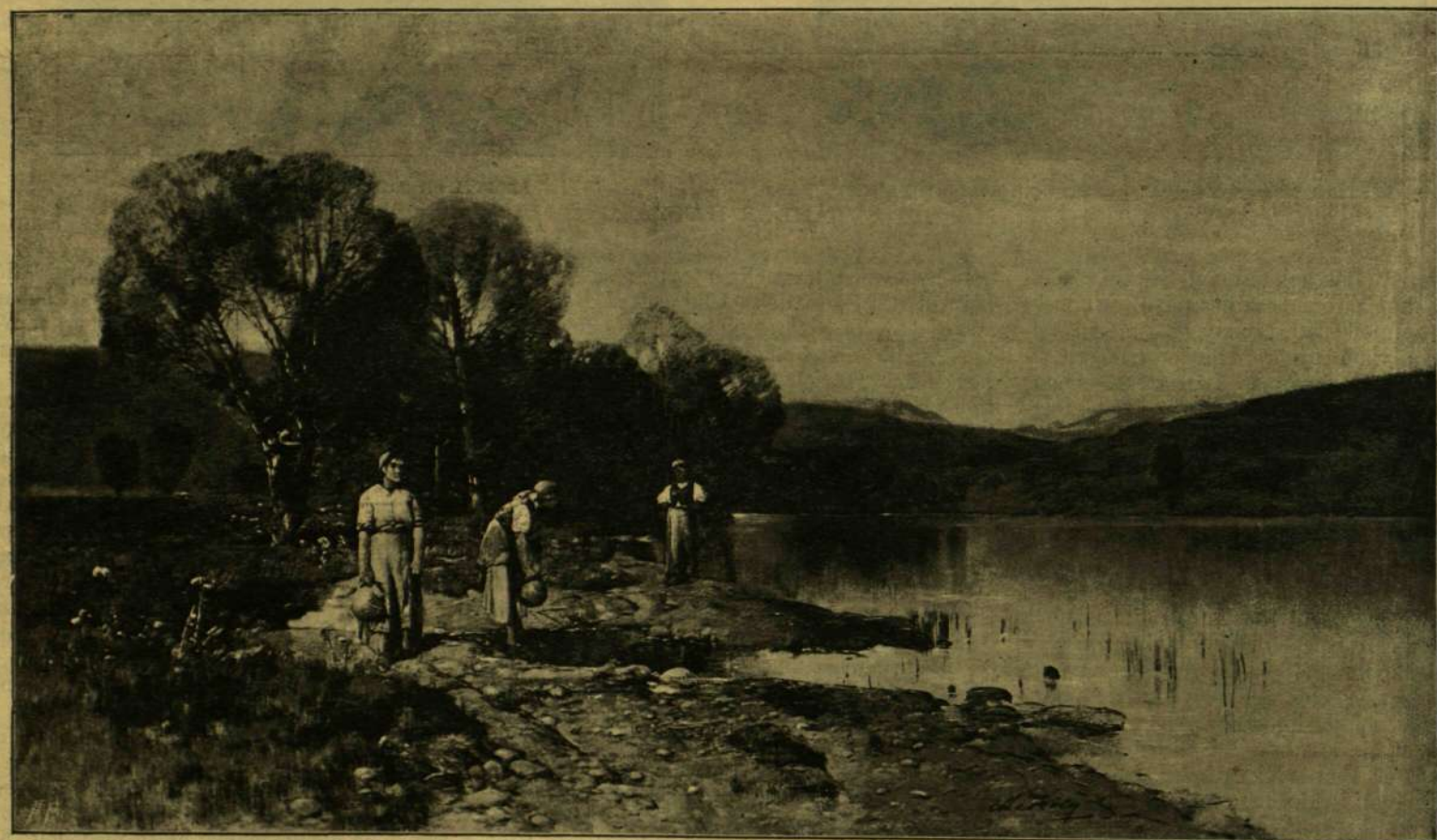
— Az én történetemet akarod tudni Péter? Figyelj hát!

(Folyt. köv.)

EGYVELEG.

* XIII. Leo pápa terjedelmes életrajzát adják ki most az amerikai katolikusok. Egy római bibornok írta meg a nagy művet; az első kötet latinul már teljesen kész s most fordítják különböző nyelvekre. Mintegy két millió példányban nyomtatják; azt hiszik, hogy rendkívül kelendő lesz.

* Dávid és Salamon királyok sírját Pereire párisi bankár örökösei a francia nemzetnek aján-

«VASKAPU» FEHÉRMEGYEI KAOSZÓ. — MÉSZÖLY GÉZA FESTMÉNYE.

— Soha se láttuk, Péter ur, — felelé Pointe Pescade, — még a nevét se hallottuk.

— S attól a naptól fogva ön soha se hagyta el?

— Soha, ha csak bizonyos ügyek miatt nem, a melyeket rám bízott.

— És milyen országban vagyunk itt? Nem tudná ezt nekem megmondani Pointe Pescade?

— Okom van hinni, Péter ur, hogy egy szigeten vagyunk, mert minden oldalról tenger vesz körül bennünket.

— Kétségtelen, de melyik részen vagyunk a Közép-tengernek?

— Ah! erre nehéz volna felelni, teljességgel nem tudom, délen vagyunk-e vagy éjszakon, keleten-e vagy nyugaton! De utóvégre is mindegy! Annyi bizonyos, hogy Antekirtt orvosnál vagyunk, és hogy itt az ember jól eszik, jól iszik, kényelmesen lakik, nem is említve a...

— De azt legalább talán tudja, mi a neve ennek a szigetnek, a melynek fekvését nem ismeri? Kérdésként.

— Hogy mi a neve?... Oh! hogyan tudnám! felelé Pointe Pescade, — Antekirtt a neve.

Báthory Péter hasztalan igyekezett visszaemlékezni a Közép-tenger ilyen nevű szigetére és Pointe Pescadera tekintett.

— Igen, igen Péter ur, Antekirtt, — viszonzá a derék fiú. — Közép-tenger, sehányadik szélességi és semennyedik hosszúsági fok alatt, így

messze volt tőle, miután semmiféle látható összeköttetés se létezett Antekirtt és az európai szárazföld közt. De közelgett a perc, mikor az ifjúnak elég ereje lesz, hogy mindent megtudhasson.

Igen, mindent! és ezen a napon az orvos ép oly érzékeny lesz a beteg fájdalmas kiáltásai iránt, mint a sebész, mikor műtétét végzi.

Több nap mult el. A fiatal ember sebe teljesen beheggett. Már képes volt felkelni és leülni az ablak mellett. Jó meleg nap melegengette itt és az üdítő tanyai szellő, a mely a tüdejébe hatolt, lassankint visszaadta egészségét és erejét. Mintegy a saját akarata ellen újjászületni érezte magát. Szemei makacsul csüggték azon a végtelen láthatáron, a melyen túl is látni ohajtott volna, és lelkileg még nagyon beteg volt. Az ismeretlen sziget körül elterülő vizek csaknem teljesen elhagyatottaknak látszottak. Alig jelent meg néha a távolban egy-egy parti dereglye, s néha egy sparonare, a melyek azonban soha se kötöttek ki. Soha se lehetett látni nagyobb kereskedőhajót vagy egyikét ama postagőzöcskőket, melyek minden irányban végig szokták barázdálni ezt a nagy európai tavat.

Valóban azt hitette volna az ember, hogy Antekirtt a világ végén volt.

Julius 24 én az orvos tudatta Báthory Péterrel, hogy másnap délután kimehet a szabad le-

dékozták. A sírhelyet, melyet Pereire 1864-ben vett meg, már több ízben kirabolták, így Titus császár idejében Salamon király sírjából egy öt mázsás arany tálat hoztak Rómába, melyet később a vandálok vittek el innen, de Karthagóba hajózva, a lipari szigetek mellett a hajóval együtt elsüllyedt. A két királyon kívül állítólag még 14 zsidó király nyugszik itt. Jelenleg egyedül Dávid király sírhelye látható, ezt folyvást olajlámpákkal világítják s a siron, mely alatt van állítólag a sarkofág, a török szultán által ajándékozott zöld selyemterítő van.

* Igen hideg tél volt ez évben az Egyesült-Államokban. Iowa és Dakota államokban a higanyhőmérő is megfagyott, a gyors folyású Rio Grande teljesen befagyott. Montanától Texasig több százezer szarvasmarha pusztult el a hideg miatt, a déli államokban pedig különösen a narancsfák szenvedtek nagy kárt, de valószínűleg a ezukorülettények is megérinték a hideg téli hatását.

* 2300 növényfaj van eddig, melyet az emberek felhasználnak. Ezek közül 1140 orvosi célokra szolgál, 600 eledelül, a többi ipari és kereskedelmi célokra; mézet 6, olajat 30, festőanyagot 76, viaszt 8, narkotikus szereket 66 fajta növényből állítanak elő.

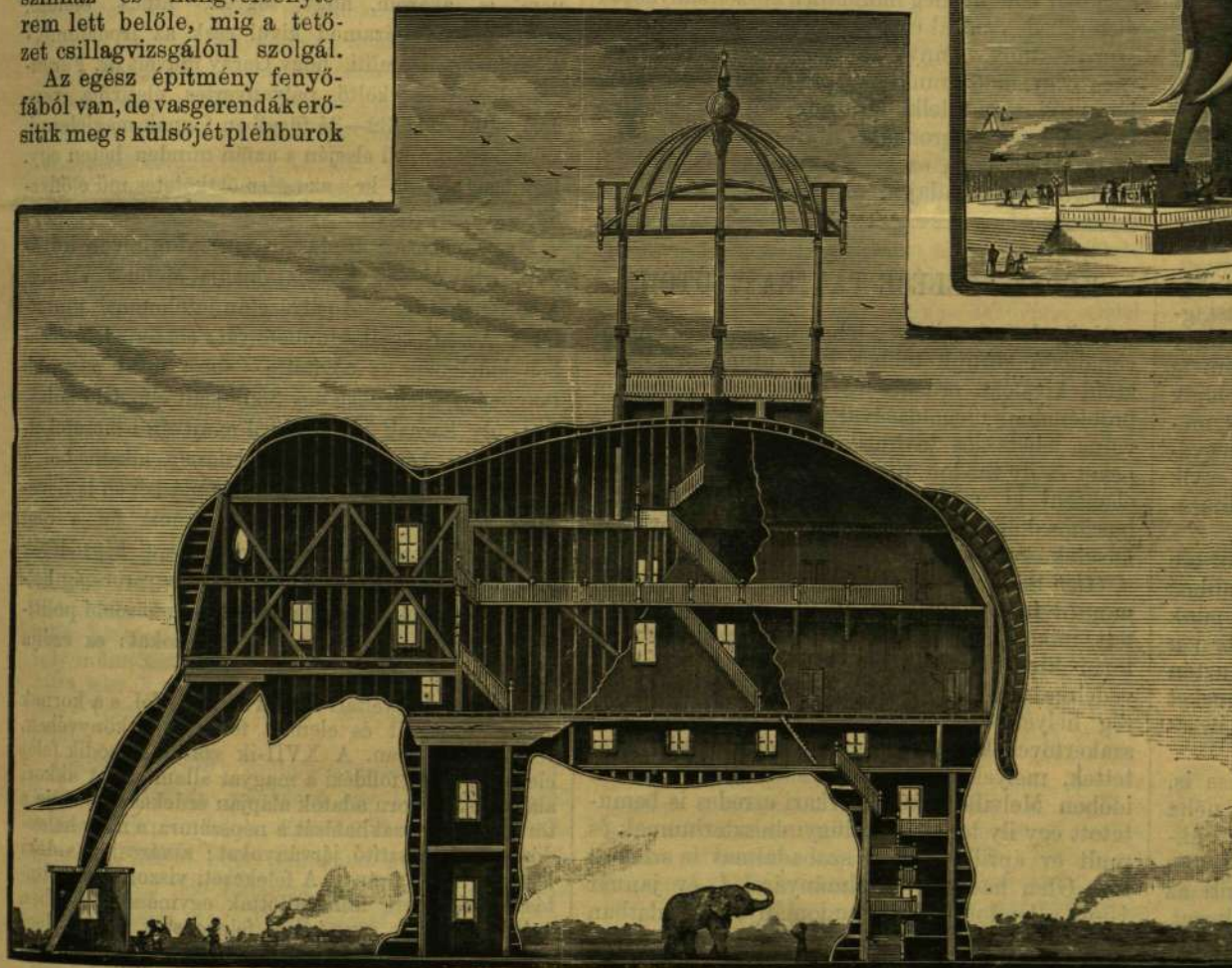
* Lóháton halásznak Nieuport belga tengerparti város mellett az ott lakók. A part vize rendkívül alacsony, a csónakokat nem lehet használni s a halászoknak lóháton kell bemenni, hogy a hálót a halászat e módja rendkívül festői.

AZ ELEFÁNT-KOLOSSZUS CONEY SZIGETÉN.

A hatalmas amerikai köztársaság polgárai egymásután hozzák létre a csodálatos és merész alkotásokat, mintha mindaz, a mit a vén Európa tudományával és tehnikai ügyességével eddig alkotott, az ő ifjai duzzadó erejének csekély-sége lenne. Nemrég ismertettük New-York legújabb csodáját, a szabadság-szobrot, most ismét egy ily rendkívüli alkotást mutathatunk be, mely ugyan művészeti szempontból figyelemre alig méltó, azonban óriási méretei által kihívja az érdeklődést.

E mű egy óriási elefánt Coney szigeten, New-York mellett. Kirby nevű építész-czeg készítette Atlantic Cityben (New Jersey) egy rész-vény-társaság megbízásából, mely társaság ismerve honfitársainak gondolkodásmódját és kíváncsiságát, egy ily építészeti monstrum által a legbiztosabban hitte azok zsebét lehetőleg megkönnyíthet. Az óriási állatot először ven-

ezt csillagvizsgálóul szolgál. Az egész építmény fenő-fából van, de vasgerendák erősítik meg s külsőjét pléhburkolják.

A CONEY-SZIGET ELEFÁNT-KOLOSSZUSÁNAK ÁTMETSZETE.

védi az időjárás ellen. Hossza 45.6 méter s magassága csaknem ugyanannyi. A földtől az állat-alak hasáig 7.3 méter magas, a látag 26.73 méter s a lábak átmérője 5.5 méter. A hátsó lábakon alkalmazott csigalépcsők a felső szobákba vezetnek, melyek az elefánt képzelte alkateszei szerint vannak elnevezve s bizonyos jelek által ezekre emlékeztetnek. Így van külön gyomor-, czomb-, agyvelő-, stb. szoba. Egészen fölmenve a lépcsőn, a nagy alkotmány közepét teljesen igénybe vevő igen terjedelmes hangversenyterembe érünk, melynek magas, kissé kidomborodó tetőzete van s köröskörül karzat, míg az egyik szögletből ismét lépcső vezet fel még magasabba. A főterem 24.3 méter hosszú s szélessége 9.7 méter s a fölébe épített háromszög alakú torony 10.6 méter hosszúságú. Az elefántban összesen 34, nagyobb-részt kis szoba van, melyek az egyes testrészeknek felelnek meg. Két szoba ablaka képezi az állat szemét, melyek mindegyike másfél méter átmérőjű; az agyarak hossza 10.4 méter s e mellett töben 1.73 méter átmérőjűek. A fül szobája 6 tonna (120 mázsa), s egyik hossza 10.3 méter s szélessége 6.08 méter. Az egész állat súlya 100,000 tonna, azaz két millió mázsa s építéséhez 147,775 köbméter fát s 3448 köbméter bádogat használtak föl.

Képünk a rajta levő alakokkal elég fogalmat nyújt az óriási alkotmány rendkívüli méreteiről. Mindamellett felhívjuk olvasóink figyelmét az ott látható természetes elefánt képre. Ez állat

a híres Jumbo, melyet Barnum nagy hűhóval vitt el Angliából s mely, bár az elefántok között valódi óriás volt, nemcsak kényelmesen sétálhattott el az elefánt-kolosszus lábai közt, de a szó szoros értelmében eltörpült mellette. A híres alkotmány általában a legjelentékenyebb épület a környéken s már e körülmény elegendő arra, hogy magához vonzza a látogatókat.

A VASKAPU FEHÉRMEGYÉBEN.

Mészöly Géza festménye.

A modern festészetet sokszor vádolják, hogy nem él a költészet és ideál világában, s alkotásaiban nem az eszményi lebeg előtte, hanem a mindennapi élet benyomása és a realizmus. A vádat azonban kétféle lehet osztani, s ha az egyik fele, mely a költői alkotásokat illeti, megmarad igazságnak áta-

A KOLLOSSZUS KÜLSŐ KÉPE.

teknikai haladás minden terén. Amde megvannak a fekete gyémántoknak — vulgo közsének — a maga koldusai is, a kikre nem tapad, csak a piszkos korma annak a fénynek és gazdagságnak, mely milliókban forog a társadalom kiváltságosainak kezén. Az ember és ember közötti öröklött különbség, az anyagi harc ellen-tétes esélyei, melyek míg egynek kényelmet, bőséget és csillogást, a másinak csak nyomort, nehéz fátaladalmakat és mondhatatlan nélkülözéseket teremnek, sehol sem nyilatkoznak oly megdöbbentően, mint e szegény földalatti munkások helyzetében, kik meggyötört testtel, éltet és egészséget áldozatul dova izzadnak napestig annak a pénznek előteremtésében, melyet ugyanabban a perczben egy henylő töképenzes egykedvűen dob a zöld asztalra. A modern élet e kiáltó igazságtalanságai hogy mily véres gyümölcsöket teremnek, azt a legújabb események, a deczevillei, londoni, amerikai és belgiumi zavargások szomorúan hagyják tapasztalni. A szociálista forradalom viharának tornyosuló fellegei ezek; de hogy méltányos ítéletet mond-hasson a pártatlan szemlélő felettök, arra nézve nem elég az elméletek szürke szemüvegén át tekinteni e jelenségeket, ismerni szükség a munkás helyzetét mindennapi viszonyaiban, nehéz és kockázatos fátaladalmi közt.

Képeink ily sorozatát adják a köszénbányászok verejtékes kényekeresetének, a mint annak bárki is közvetlen tanuja lehet, ha hazánk vagy Európa más államainak nagy köszénlepeleit meglátogatja. Ott látunk mindjárt első képtűnkön egy vízzel előtött tárnát, melyben a munkások térdig járnak a vízben. A felgyűlő épen szemlét tart a munka előhaladása felett, s míg egyik embere a mérőlánc egyik végét tartja, a többiek, kik a rajzon nincsenek feltüntetve, különböző pontokon s különböző távolságra lámpáikkal világítanak neki.

Nehéz és sok bajjal járó feladat; de még nehezebb lesz, mikor egy helyütt minden köszén ki van már dolgozva, és már semmi sem akadályozza a boltzatot, hogy össze ne roskadjon, elzárva törmelékeivel a tovább vezető utat. Nyenkor töltésekkel és támasztékokkal segítnek fenntartani a szabad utat, s ily helyzetben látunk rajzunkon egy munkást csuszva előrehatolni, meggyőződést szerzendő, ha nincs-e járható út, melyen át a túlsó tárnába lehesen jutni.

Egyik mely benyomásu festményét mutatjuk

Aknaigazítás.

Megtörténik, hogy némely bányákban a kőszénréteg alig husz-huszonnégy hüvelyk vastagságú. Mit csináljon ilyenkor a bányász, hogy eléféle mozoghasson? A problémát, ha nem is valami kényelmesen, de elég praktikusán oldják meg, a mennyiben kis szekereket használnak, melyeken a bányász arccal dől végig és lábahegyével tolja magát előre. Így jelenet is mutat egyik képünk, melyen a mellett csákányát is felhasználja a munkás, hogy odább tolja magát.

Mikor a kőszén a telekben körülbelül öt láb mélyen ki van véve, akkor a bányamunkás ahhoz a fogáshoz folyamodik, melyet újra más képünk tüntet fel. Lyukakat fúr vízszintes irányban a szénrétegbe, lehetőleg közel a boltozathoz, s aztán lőporral felrobantja, mire a leszakadt tömegeket elhordják. Természetes, hogy ez eljárás veszélyes-e nem csekély.

Erdekes a talicskázás és vedrek megtöltése is. A munkások, kik tele kosaraikat tolják, néha csodálatos gyorsasággal mozognak előre az aknában, egész vízszintesen feszítve ki karjaikat és hátukat, úgy, hogy hátuk csaknem érinti az alacsony főtöltozathoz. Képünkön a boltozat, mely alatt a munkás halad, a rá nehező súlytól csaknem megtörve látszik; ilyenekkel azonban gyakran lehet találkozni, s mindamellett sokáig épen maradnak meg, a nélkül, hogy engednének. Terebb helyeken s különösen meredeken ponny-lovakat használnak a szén felhuzására.

Oly esetekben, midőn arról van szó, hogy a talicskázó meredélyen szálljon alá, talicskájának kerekét a képen látható módon köti meg, hogy rohanása ne legyen nagyon erőszakos, míg ő óvatosan csuszik utána egy-egy lábával a tramway mindkét vágányán. Sokszor a csigák és kötelek úgy vannak szerkesztve, hogy az a súly, melylyel a megtelt talicskát a meredeken alábocsátják, egy más helyen az üres talicskát húzza fel.

Hol a bánya nedves és hiányzik benne a kellő légáramlat, ott a gomba néha rendkívüli módon elszaporodik. Ilyenkor a fatámasztékok csaknem egészen fedték finom fehérpánczhoz hasonló anyaggal, mely a legkisebb érintésre szétmállik. Ilyen részletet is bemutat egyik képünk.

Hetenként vagy két hetenként a felvigyázó számba veszi a végzett munkát, s ilyenkor nem egyszer fordulnak elő oly értékezetek a bányász és felvigyázó közt, mint utolsó képünkön. Ugyanitt a vázlat baloldalán a bánya szellőztető készüléke is látható, melynek egyik oldalán a levegő benyomul, a másikon újra kitörlőd s így biztosít friss levegőt a benn dolgozóknak.

Egy más ábránk az a jelenet mutatja, midőn a szénkosár a mérő gépre kerül, mielőtt tartalmát kiöntenék. Minden kosárba jegy van ragasztva azon bányász számával, ki azt felküldte. Ezt a számot egy fiú kiküldi s a szén súlyát egy könyvbe vezetik be, miközben a mérést s annak könyvbevitelét a munkások részéről is ellenőrzik. Ha a kosarak kiürültek, a felragasztott jegyet le-

veszik rólok s egy fiú összegyűjti a legközelebbi alkalomra.

Nem ritka eset, hogy a bányász oly helyre bukkan, hol nem szén, hanem pala s egyéb kő van. Ily helyen, milyen egyik képünkön is látható, nagyon nehéz az utat nyitva tartani, mivel gyakoriak a földbeomlások. Ép azért csak a bányász-tisztviselők használják s ezek is rögtön ott hagyják, a mint megfelelő vágás nyitható.

A csoportozatban, melyet közlünk, egy akna kijavítása is szemlélhető. Ha ugyanis sok víz csurog le az akna oldalain, a nyílás körül csinálják vázlatot, melyet alkalmaznak, melyek a fenékel vázontömlő által vannak érintkezésben, úgy hogy a víz elhordható s elkerülhető a csepegés. E csatornáknak vizgyűrű a nevök, s vázlatunkban egy ilyennek kijavítása is látható, mely egy vagy más uton megrongáltatott. Az egyik egy rúddal támaszkodik az akna oldalához, míg egy a gerenda körül vetett kötélt tartja. E gerendák köröskörül vannak elhelyezve le az akna fenékeig, hogy tartásuk azokat a fennálló fa- vagy érczárakat, melyeken dolgoznak.

Sokat lehetne még mondani a kőszénbányászok életéről, de ezuttal csak képeink magyarázatára szorítkozunk. Annál áll, hogy nem kellemes, nem irigylendő munkakör s nem lehet csodálni, ha annyi testi s lelki fáradság, oly sok véletlen baleset s egészségromlás után a szociális igazság szelleme épen ezekben a munkásokban talál legfogékonyabb talajra.

KEPEK KÖZLESE TAVIRATI ÚTON.

Nem első eset, hogy a lehetetlenséget elismerni vonakodó korunk többek közt annak a kétségkívül kiválóan érdekes és gyakorlati fontosságú problémának megoldásával is foglalkozik, miként volna lehetséges táviratilag is sokszorozni a képeket és így módon nemcsak fokozott mértékben elégténi ki az emberek tudványát, de egyúttal hasznos dolgot is eszközölni pl. megszökött sik-kasztók arcképeinek gyors szétküldése által.

Glen Sándor angol hadnagy az 1884-iki portsmouthi hadgyakorlatok alkalmával tervet készített, miként lehetne katonai célokra megtáviratozni kisebb térképeket és hadi terveket, a védelmező és a támadó fel álláspontját, a tüzéség helyét stb. Több tisztársával és néhány szakértővel közösen tervét, számos kísérletet tettek, melyek általában jól sikerültek. Ugyanez időben Melville nevű tüzérkari ezredes is bemutatótt egy új tervet a hadügyminiszteriumnak és mult év ápril havában szabadalmat is szerzett reá. Glen hadnagy találmányáról f. év január 15-én a londoni katonai tudományos társulatban előadást tartott és ugyanerről a Longman's Magazine februári füzetében részletes leírást közöltek rajzokkal, melyekből egy párt mi is bemutatunk.

Az érdekes találmány kulcsa abban áll, hogy a táviratozandó kép apró négyzőökre osztott vonalozott papírra rajzolandó, vagy legalább átlátszó papírra, mely alá ily vonalozott papírt helyezik; minden négyzőökre betűjegye vagy kettős jegye kell hogy legyen az alfabétum sorrendje szerint és pedig a vízszintes vonalnakál balról jobbra, a függőlegeseknél felülről lefelé menő sorrendben. Hasonló papírnak kell lenni a táviratot felfolvó állomásán, hova minden egyes négyzőögre eső pontot megsegírónyőzőnek. Árnálánál vagy sötétebb vonalnakál külön e célra választott átmetsző vonalak használatnak. A sürgönyözés előre meghatározott sorrendben történő, a sürgönyvevő rajzomál utána huzhatja a vonalakat. Az eredmény meglehetősen hű, habár nem nagyon művészi is. Képünk egy képzelt tolvaj eredeti s megtáviratozás után készült arcképét mutatja be, a hasonlatosság minden esetre feltárlható s ez egyelőre elég. Lehet színes képeket is táviratozni a mellékelt fokozat szerint. Így módon lehet megtáviratozni egy vidék rajzát is "oly papíron, mely 35 négyzőögre osztott, mindegyik 64 vonal által elkülönítve, ily felosztás — egy angol mérföldre két hüvelyk méretet véve — már elegendő egy kis haditerv bemutatására. A papirkockák nagysága nem határoz semmit, egyelőre azonban egy négyzőöghüvelykre 64 kis kockát vonnak s ez már elegendő, hogy a kockák középpontjainak megjelölésénél feltűnő nagy eltérések ne mutatkozzanak. Ha nagyobb pontosság követeltek, minden kockát még két más betűvel is meg lehet jelölni felül s alul s ez által minden egyes kis kocka tényleg négy kockára

van osztva. Előre meghatározva e sorrendet s a jelzőbetűket, a táviratozás nem is igényel nagy munkát s egy kis gyakorlat által könnyű a kockákat kipontozni s megvonalozni. Az eddigi kísérletek sikerültek annyira, hogy a hasonlatosságot az eredetivel föl lehetett ismerni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Garay János összes munkáira bocsátott ki megrendelési felhívást Mehner Vilmos, ki a nemzet ez egykor annyira kedvelt és népszerű költője műveinek kiadási jogát megszerezte. Munkái egyenkint és összegyűjtve különféle kiadásokban forogtak a közönség kezén, de teljes kiadás maig sincs belőlök irodalmunkban. Garay költészetének a hazafias vonás legjellemzőbb tulajdona, s a költő élete utolsó lehetőség hű maradt azon fogadásához, melyet a Kisfaludy-társaság tagjává választásakor tett, midőn először belépve oda így szólt: "Író vagyok testetlül, lelkestül; az irodalom kívül nincs állásom s nem is akarom, hogy legyen, nincs életem, mert lényem házamon kívül csak az irodalomé." A fölívás fölemlíti, hogy Garay műveit dr. Ferenczy József, a költő pályanyertes életírója, rendezte sajtó alá; 32-34 füzetben fognak megjelenni, az első füzet ápril elsején s aztán minden héten egy. Egy füzet ára 35 kr.; az egész öt kötetes mű előfizetési ára fűzve 10 frt.

Magyarország Budavár visszafoglalása korában, írta Acsády Ignác; kiadja Mehner Vilmos. A történelmi társulat pályázatán jutalommal tüntették ki Acsády egyik tanulmányát; ezt terjedelmesebben kidolgozta és bővítette s most mint nagyobb tanulmány jelent meg egy 330 oldal el foglalt kötetben, oly kornak viszonyairól nyújtván ismereteket, melylyel a kétszázados emléktűnép alkalmából a figyelem élénken foglalkozik; de másképpen is nevezetes korszak, melyben utóljára tűnik föl a régi magyar állam eredeti valóságában, s új képződések indulnak meg. A törökök idejéből Magyarország belállapotát rajzolni, s érthetővé tenni a későbbi politikai átalakulásokat, vallási villongásokat: ez célja Acsády művének.

Acsády sok leltárit adatot kutatott föl s a kornak összes tényezőit és elemeit felmutatja könyvében, vonzó előadásban. A XVII-ik század második felét eleveníti meg; földézi a magyar államterület akkori alakját, s egykoru adatok alapján érdekesen vázolja a török kormányzat hatását a népszámra, a nagy halandóságot, a pusztító járványokat; a városi és vidéki lakosság közti arányt. A felekezeti viszonyok méltatásánál fejtegeti, mint állottak egymással szemben politikai pártok gyanánt a felekezetek. Egyik legérdekesebb fejezet az, melyet Acsády az igazságszolgáltatásról, a régi megyéről, ennek politikai szerepléséről és tisztviselőiről nyújt. Ismertet továbbá a régi magyar adórendszert, a vámrendszert s a honvédelmi ügyeket. A társadalomról szóló fejezet a munkának kiváló becsü része; sok szorgalommal összegyűjtött aprólékos adatai nagyban hozzájárulnak a munkában tárgyalt korszak képeinek kidolgozásához. A közgazdasági viszonyok is érdekes világlátásban vannak bemutatva, szintugy az intelligens osztályok szerepe és a szellemi élet alakulása. A kötet ára 1 frt 80 kr.

A francia vendégek utazása Magyarországon, írta Proth Mario. A tavalyi emlékezetes francia látogatás egyik publicista tagja leírta a francziák látogatását s a lelkes fogadtatást, melyben Budapest s a felvidéken és az alföldön részesültek. E leírások a "Gazette de Hongrie"-ban jelentek meg, most pedig önálló füzetben is. Együtt van benne a francia szöveg és ennek fordítása Csapó Zeigmondtól. Proth Mario föllekesült hangon ír, de egyszerűen csak a be nyomásokat adja vissza, szemléltető, vagy vizsgálódásba nem bocsátkozik. De részletesen foglalkozik a kiállítással, melyet magasztalva ír le, és sajnálja, hogy a francia lapok nem méltatták kellő figyelemre. A zajos napoknak egyik érdekes emléke a füzet. A "Gazette de Hongrie" előfizetői ingyen kapják a munkát; mások 30 kr-áért szerzhetik meg.

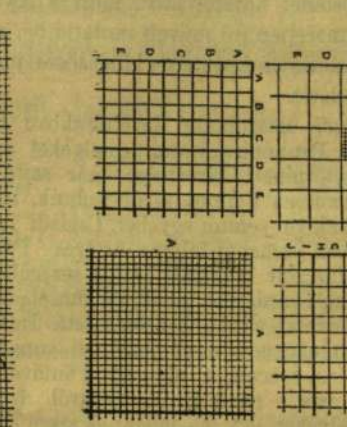
Az osztrák-magyar monarchia irásában és képben. A nagy vállalat bevezető kötetéből a 4-ik füzet hagyta el a sajtót ápril elsejére. A "Geológiai tájékoztató" című dolgozat folytatását olvassuk belőle Hauer Ferencztől, dr. Szabó József átdolgozásában. A szöveghez gazdag illusztrációk járulnak: a krimli Tauern, Haselburg Bozen mellett, a Hoehschwab-csoport Stiriában, Bisamberg a Dunánál Bécs mellett, a Sella-csoport Campitello táján, Szent-Canzian a Karst vidékén, a "Rjeka-Loch" Sz.-Canzian mellett. Ezek mind tájképek s Lichtenfels Ede rajzai. Magyarországi tájakat rajzoltak: Feszti Árpád (a Nagoj a fogarasi hegységben), Spányi Béla (a Kékestető a Mátra trachyt-hegységében) és Mészöly Géza (a Badacsonyi a Balaton partján). A díszesen kiállított füzet ára 30 kr., s a Révai-testvérek bizományában rendelhető meg.

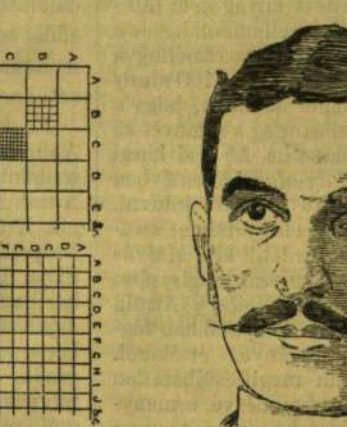
Tolvaj feje távirati rajz után.

Tolvaj feje táviratozásra rajzolva.

Különbféle kockák betűkkel.

Színes táviratozott kép.

6 színfokozat.

a Sella-csoport Campitello táján, Szent-Canzian a Karst vidékén, a "Rjeka-Loch" Sz.-Canzian mellett. Ezek mind tájképek s Lichtenfels Ede rajzai. Magyarországi tájakat rajzoltak: Feszti Árpád (a Nagoj a fogarasi hegységben), Spányi Béla (a Kékestető a Mátra trachyt-hegységében) és Mészöly Géza (a Badacsonyi a Balaton partján). A díszesen kiállított füzet ára 30 kr., s a Révai-testvérek bizományában rendelhető meg.

Biharmegye földrajza című munkára hirdet előfizetést Nagy-Váradról a biharmegyei és nagyváradi tanszermuzeum, melynek 400 arany franknyi pályadíját nyerte el e m. Szerzője K. Nagy Sándor, kitől Biharmegyére vonatkozó nem egy könyv és számos hírlapi közlemény jelent meg. A munka nem iskolai kézikönyv, hanem a megye oly leírása, mely megismerteti a megye vizeit, utait, természeti világát; leírja népességét, foglalkozását, műveltségét, nyelvét és vallását. Felsorolja úgy a közigazgatás, valamint az igazságszolgáltatás köréhez tartozó mindenféle közhivatalokat, a képviselőválasztások székhelyeit az egyházi kormányzatok beosztását, az izraelita anyakönyvi kerületek székhelyeit. A könyv második része Nagy-Várád kimerítő leírása után Biharmegye részletes leírását tartalmazza a most fennálló tizenhét közigazgatási járás szerint beosztva. A történeti és természeti nevezetességeket szintén figyelemre méltatja. Kiegészíti a megye térképe, melyet Posner Károly műtátrázata készített. Tíz-tizenkét ívre terjed, májusra jelenik meg, s az előfizetési ár egy forint, mely Nagy-Váradra, Tóth Mihály muzeumi őrhöz címzendő.

Csillag Károly: Költemények cím alatt, Aigner Lajos kiadásában megjelent egy 150 lapra terjedő csinos kiállítású kötet. Ennél többet nem lehet róla mondani. Kezdi poéta végtelenül gyarló zöngedezése. A kötet fele humoros vers akar lenni, de csak izetlen rímelés, nagyobbára szemé. A komoly hangú versek közt akad egy pár meglehetősebb, de bevégzett — tartalmilag és formailag — azok közt is alig van. Minek az ilyen verseket megírni? De minek ha meg vannak is írva, kiadni? A kötet ára 1 frt.

Észrevételek a Tisza és mellékfolyóinak szabályozásairól, írta báró Vay Alajos. A röpirat éles kritika az eddigi munkálatokra és általában a jövőre készített tervekre nézve is. Sokat vár Andrassy Gyula gróftól, a Tiszaszabályozás új előkötőtől. A 36 oldalra terjedő röpirathoz térkép is van mellékelve, s azon megjelölve a szerző által szükségesnek tartott csatorna építése.

Apró emberek cím alatt egy kötet elbeszélés és rajz jelent meg Szilagy-Somlyón, Hamvai Sándortól. Kiadta Nagy László, a "Szilagy-Somlyó" szerkesztője. A tizenkét elbeszélés kezdő kísérlet, melyben a tehetség még küzd. A kötet ára 1 frt.

Huszonöt év egy magyar lap életében. Ily című könyv jelent meg Aradon, melyben az "Alföld" című lap huszonöt évi folyásának történetét írták meg Szilagy Károly és E. Illés László, a lap munkatársai. Nem sok lapunk van, mely negyedszázados évét megérte, s a magyar hírlapirodalomban az ily mult nem csak hosszú, de változatos is. Az "Alföld" 1861. aug. 1-én indult meg Márton Ferenc szerkesztésében, sok küzdelem után, miután az akkori kormány háromszor is megtagadta az engedélyt. A szerkesztőt is csakhamar pörbe fogta, s a lapot betiltották. Aztán Kempenen Győző szerkesztette pár hétig, majd Környey János, de 1863 január havában újra betiltották a lapot, s két hó múlva "Arad" cím alatt folytatta küzdelme pályáját; 1866-tól ismét "Alföld" lett; Környey 1867-ben megvált a laptól, melyet aztán Tiszi Lajos szerkesztett, kevés időre rá pedig B. Bányi Béla 1869-ig, majd ismét Tiszi Lajos, Varga Jánossal együtt; Tiszi 1882 végeig volt szerkesztője, azontúl Vörös Vidor ügyvéd, társ szerkesztője pedig E. Illés László lett. Az emlékkönyv felsorolja a lap huszonötévi tartalmát, összeállítja munkatársainak névsorát. Ára 1 frt s a lap kiadójának Réthy Lipótnak nyomdájából került ki.

Folyóiratok. A "Pedagogiai Szemle" áprilisi füzetében Wargha Ferencz pécsi tanító arcképe van közölve, kinek hosszas tanítói munkásságát Schmidt Bód méltatja. A füzetben jól írt cikkek foglalkoznak a tanügyi érdekekkel. — A Magyar-izsidó szemle áprilisi száma a héber irodalomról, a szombatosokról, a halothamvasztásról, a zsidó anyakönyvnek vezetéséről, stb. közöl cikkeket.

A gr. Karácsonyi-pályadíj. A gr. Karácsonyi-féle 200 darab aranyos pályadíj az 1884-85-ik évre vigjátékokra volt kitűzve. A jutalmat az előbbi pályázaton nem lehetvén kiadni, most azzal együtt 400 darab aranyra gyűlt a díj. De az akadémia bíráló most sem adott ki, s így a 400 arany az akadémia rendelkezésére marad, hogy belátása szerint jutalmazzon vele széptani műveket vagy dramaturgiai dolgozatokat.

A bírálók jelentését az akadémia márcz. 29-iki ülésén Vadnay Károly olvasta föl, melyek hangon megemlékezvén az alapítványt tevő grófról is, ki a mult évben hunyt el, s ezzel kapcsolatban az egész Karácsonyi-pályadíj történetét elmondta. E jelentékeny jutalomnak fennállása 27 éve alatt nem voltak oly eredményei, minőre az alapító számított. Az alapítvány eleinte egészen olyan volt, mint a gr. Teleki-féle, és 100 aranyat tevő kamatait évről-évre ki kellett adni a pályázó drámák vagy vigjátékok közül aránylag a legjobbnak. Így nyert 1859-ben Pompéry János a "Telivér"-rel, 1860-ban Szigligeti "A titkos iratok"-kal, 1861-ben Dobsa Lajos a "Vigjáték tárgy"-gyal és 1862-ben szintén ő a "Bűnt bűn követ" drámával. Később az alapító gróf beleegyezett, hogy a jutalom kétvéteknint tüzessék ki 200 arannyal, s hogy csak abszolút becsü műnek adassék ki. Azóta tizenöt pályázaton csak kétszer adták ki: 1868-ban a Szigligeti "Trónkereső"-jének, 1878-ban Csiky Gergely "Ellenállhatatlan" vigjátékának, melynek azonban színpadi hatása kevés volt, úgy hogy a Karácsonyi-díjat a színpadon csakis a "Trónkereső" képviseli. A ki nem adott díjjal Greguss Ágostnak Shakspereről írt könyvét, Aranykán "Arisztofanes" és Csikynek "Plautus" fordítását jutalmazták. A legutóbbi vigjátéki pályázatra hét pályamű érkezett, melyeket Szász Károly, Heinrich Gusztáv, Pálffy Albert, Szigeti József és Vadnay Károly bíráltak. Ezek közül némi képességre, igyekezetre mutató munka az "Egy dal" című, római tárgyú vigjáték; sok helyen erőteljes mesével, sajátzerű operaszövegi modorban. Egyetlen darabja van az egész pályázaton — mondja a jelentés — melylyel nemcsak költőesség hanem méltó is foglalkozni, mert olyan írói ered, ki eleven tehetséggel, a színpad alapos ismeretével, sok ötlettel, leleménnyel, formaezérkkel és a dialogok gyors és vidám fűzésének hálás adományaival bír. A mű címe: "A jó Fülöp" vigjáték 3 felvonásban. Prózában, élénk színpadi, bár némileg modoros nyelven van írva s bohózati jellegűekkel és motívumokkal vegyített vigjáték. Van hőse is, hősnője is, melyek össze vannak kötve, mert az egyiknek hőbortja hat a másiknak cselekedeteire s a zavarok bonyolítására; de a központot megosztják s a mű stíljét is ingadozóvá teszik, mert az egyik bohózati, a másik utóljára már csaknem melodramatikussá alak. A hős egy ugynevezett jó fin, ki esztelenül indulatával ép azoknak okoz bajt, a kiket a bekövetkező bajtól félt s e miatt pörül jár; a hősnő pedig egy a házfi tüzilhelyre és boldogításra termett asszonyka, kit anyjának és férjének nagyratátsa kizokkentek sarkából s annyira megváltoztatják természetét, hogy szereplő, kölkező s egy kissé kaczerkódó nővé lesz, míg aztán észre nem téríti egy olyan követelés, mely bántja önérzetét és szégyenpírral borítja el arcát. A jelentés ezután részletesen kitérjesszék a vigjáték meséjére, s így végződik: E vigjáték ép oly szeméttinőleg bizonyítja szerzőjének tehetségét, mint azt a tényt, hogy ez a tehetség nem fordított magához méltó becsavagat és műgondot e különben eleven színmű kidolgozására. A gyakorlati toll látszatát sietett a munkával, mielőtt tárgyát teljesen megérlette, motívumait igazabbakká s alakfestéseit szabatosabbakká tette volna. Általában

úgy látszik, hogy a szerző előtt inkább lebegett a színpadi könnyű hatás, mint a színmű maradandóbb érték. Nagyobb gondja volt a szerepre és a színészre, mint a jellemzési összhangra és az irodalmi közszóra. Művét ennél fogva több méltánylattal is fogadhatja a színházi játéktrend, mint az akadémiai bíráló, melynek meg kell fontolnia, hogy ezuttal a létező legnagyobb szépirodalmi pályadíj forog szóban, melyet nem szabad ugyan elérhetetlen magasra függeszteni, de könnyed munkával elérhető, olesó jutalom sem lehet csökkenteni. A bíráló bizottság abban a nézetben van, hogy e színmű jó előadás mellett tetszős, mulattató jelenség lehet — kivált ha hibáin segít a szerzője, — a színpadon, de lényeges fogyatéka miatt nem tekinthető drámai, színi és nyelvi tekintetben oly becsesnek, mely a Karácsonyi-pályázat kétszeres díjára, színirodalmunk e legnagyobb jutalmára, lenne méltó. Ennélfogva — teljes elismeréssel szerző tehetsége iránt, de sajnálkozva a méltán megkívánt műgond mellőzésén — a jutalmat nem tartja kiadhatónak.

"A jó Fülöp" már be van adva a nemzeti színházhoz. Szerzője Csiky Gergely.

A népszínházban márczius 27-ikén mutatták be "A cigány báró" operettét, melynek szövegét Jókai egy nagyobb elbeszélése után Schnitzer Ignác írta, a zenét pedig Strauss János szerlette hozzá. Magyarra Gerő Károly és Radó Antal fordították. Az operettet Bécsben, az an der Wien színházban a mult évszok hozták színre s nagy hatással adják szakadatlanul. A szöveg és Strauss zenéje a legszerencsésebben egészítik ki egymást. Strauss ennyi kecses dallamot még nem igen mutatott be egyszerre. A bécsi előadás alkalmából bővebben szözlünk az operetterről s egyik jelenetét képen is bemutatunk. Magyarul is nagy tetszésre talált, s a népszínház egyik legvonzóbb darabja lett. A zene magyaros novitumai, a toborzókön meglátszik az idegen kéz, de érdekes vegyületek képez a keringők és az általános operette-stil közt. A Rákóczi-induló pedig megtapsolták.

A fordítás híven követi a német szöveget. De egy kis változtatás Zsupán serteskereskedőnek mulatságossá tételére nem értett volna. Zsupán a német színpadon magyaros dialektussal beszél, s ez teszi komikussá. Itt azonban ez a tulajdonsága elveszett. A német előadástól eltűnt az is, hogy a tenor szerepet, Barinkayt, nálunk nő énekl. Pálmai Ilka; ez azonban nem hátránya az előadásnak. Hegyi Aranka (Szaffi, cigány lány) az összevágó előadásból a legmivészibb részt foglalta le énekvél és játékvál. Margó Czelia a vén cigány nő szerepével az alakításban való haladását mutatta meg. Ligeti Irma (Arzéna) szép keringőt megtapsolták. A díszletek és jelmezek is csinosak.

A budai szinkörben a nyáron a népszínház személyzete tart előadást, hetenkint négyszer. Május vagy június havában azonban minden este lesz előadás, mert a népszínházat javítják.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia márcz. 29-iki ülésének főtárgyát a Karácsonyi-jutalomra érkezett pályaművekről szóló jelentés tette. Az összes ülésen Trefort Ágost elnökölt.

A Vadnay Károly által felolvasott jelentés után Tóth Lőrincz mondott emlékbeszédet Zsoldos Ignác fölött, sok jellemző vonást elevenítvén föl a régi világból és védelmezvén Zsoldost azok ellen, a kik vádolták, hogy közvetlenül a forradalom után Bécsben vállalt hivatalát, mint legfőbb ítélőszéki bíró, mert ez állásában sokat használt. Az emlékbészéd után Fraukó Vilmos föltárlt terjesztette elő a folyó ügyeket. A "Athenaeum" társaság által a magyar hírlapirodalom történetének megírására hirdetett nyílt pályázatra két pályamű érkezett volt. Az egyiknek szerzője nem nevezte meg magát, a másikat dr. Ferenczy József írta. E munka, leszámítva azt,

hogy a szorgalmasan összegyűjtött anyag nem mindig egyenletesen, sőt több helyen ellenmondásosan van feldolgozva, nyereség az irodalomra s ennél fogva a bíráló bizottság Ferenczy József részére a 100 arany díjat kiadtnak kéri, oly feltétellel azonban, hogy a szerző a kiváltó hibákat igazítsa meg s a művet az akadémiának még egyszer mutassa be. Az első hazai takarékpénztár által alapított *Fáy-alap*-ból ez évben 3000 forint mezőgazdasági műre fogtak kitűzni. A *Bükk László alapítványából* az első jutalmat szintén a legközelebbi közzétételre hirdetik ki a Mátyás halálától a mohácsi vészig terjedő korszak megírására. A főtákar az előterjesztései után Vámbéry Armin tett jelentést a Szilágyi Dániel-féle hagyatékban foglalt könyvek és kéziratok tudományos értékéről. E szerint a gyűjtemény csaknem megbecsülhetetlen értékű, különösen reánk magyarokra nézve, a mennyiben a könyvek és kéziratok igen nagy része magyar történelmi vonatkozású; a könyvek és kéziratok ezenkívül török irodalom-történeti adatokban is gazdag forrást nyújtanak. Vámbéry szerint ily értékes török kéziratokkal és könyvekkel egyetlen európai könyvtár sem rendelkezik. Van benne sok diplomáciai levelezés az erdélyi fejedelmekkel is.

A Kisfaludy-társaság havi ülése március utolsó napján volt. Gyulai Pál elnöke alatt, nagy számu hallgatóság jelenlétében, mely a felolvasásokat élénk figyelemmel kísérte.

Boethy Zoltán titkár adta elő a jelenteni valókat. A pesti hazai első takarékpénztár megküldte rendes évi 200 forintos adománnyát. Nyáry Albert báró pedig 100 forint a társaság alapító tagjai sorába lépett. A nemzeti színház 837 forint járult a magyar játékszin történeti íróinak odaítélte jutalom födözéséhez. Megérkezett a társasághoz Tóthkányi Béla végrendelete, melyben 100 forint hagyományoz a társaságnak a melegen megemlíti, hogy a társaság volt első buzdítója s ezért halás emlékeztetést hagyományozza a 100 forintot. Kisfaludy Károly iratárából kapott megint a társaság egy csomó becses emléket Budács Ferenczről. Szavornyíci József beküldte Semere Pál munkáinak első kötetét sajtó alá készen, jegyzetekkel ellátva. Ponori Theresia Emil székfoglalóját, a görög antológiáról, szintén Boethy Zoltán olvasta föl. E nagy gyűjtemény 4482 költeményből áll, s régibb irónkra is hatalmas volt. Thewrewk négyeszet fordított le magyarra, s ezekből közül most mutatványokat. Salamon Ferencz jelent meg ezután a felolvasást. A jelen történetűsége itt is egy nevezetes történelmi okiratot mutatott be, mely azonban a régi magyar költészet kitérőjére, gróf Zrínyi Miklósról vonatkozik. Ez András bécsi karmelita német halotti beszéde, melyet a költő halála után tizenhat nap múlva Münchenben, a bajor udvarnál tartott, s jellemzi benne a hőt, ki a csatákban védte a hitet a törökök ellen. Leírja a csaktornyai várát is, és a költő halálát, a mint a megsebezett vadnak megdöglését. A halotti beszéd határozott adatot mond Zrínyi születési évről. E szerint se nem 1616-ban, se nem 1620-ban, hanem 1618-ban született. Bartók Lajos mely hangem elégtelt olvasott föl. „Emlékeztél egy fiatal művésznek sírján” című által. Végül Tolnay Lajos adta elő „A tündér” című elbeszélést, mely melegen és jellemzően írva, élénk hatást kelt.

Az országos régészeti és embertani társulat márc. 30-iki ülésén Pulasky Ferencz elnököl, s több érdekes felolvasást tartottak.

Huzsák József értekezést a székegyházi templomok falfestményein látható magyar szentekről Hampel József olvasta föl. A XV. és XVI-ik század-ból valók ezek, melyekből Gelencsén, Homoródon, Szt. Mártonban és M. Dilyán néhány a százados művészetet alul bontottak ki. A gelsenzei templom falán a Margit-legenda jelenetei láthatók, úgy szintén Homoródon-Szt. Mártonban és M. Dilyán is. A gelsenzei templomnak egyik érdekes festménye a ravatalon fekvő Kálmán király, a kit alakok vesznek körül és sírva néz borsó anyjának fejét dicsőre övezi. A sepi-kilyéni unitárius templomban szent Erzsébet alakot találtak, a csik-somlyói oltár töredékén szent Imre herceg XV-ik századbeli öltönyt festményét. Ezután Nagy Géza-nak az aldobolyi középkori kard-írt értékesítése olvasatolt föl. A kard, melyet az őt folyóban találtak, armb készítménynek látszik. Henselmann Imre bemutatta Mikovsky Viktor kassai főreáliskolai tanár múlt évi régészeti utazásának eredményét. Mikovsky szemle alá vette a kiszebeni és bethársi templomokat s a palocsai váromokat, a melyeknek pontos rajzait és leírását adja. Végül Pulasky Ferencz tartott érdekes előadást Sötér Agoston legutóbbi ásatásainak eredményeiről, a mosonmegyeri Nemesvölgyben. Az erében talált régiségek csaknem oly érdekesek, mint a kesztelyi sírok leletei. Sötér a Nemesvölgyben 185 sírt ástott föl s 5 sírban dús eredményre jutott. A mily szegény tartalmuk a női sírok, épen oly dús a férfiak sírjainak kincse. Itt az öltözetdarabok ugyanazok, mint a kesztelyi sírok halottai.

A történelmi társulat ápril elsei havi ülésének tárgya közt Fraknói Vilmos előadásánál létezőkivel élénk érdeklődést fog kelteni a historikusok és iro-

dalomtörténet kutatói közt, mert a XV. századból eddig ismeretlen író műveit mutatta be, s ki latinal irt ugyan, de azokban erős kifejezésre juttatta nemzeti érzületét.

Fraknói olaszországi levéltárakban találta meg Andress Pannoniust íratit, melyeket az akadémia irodalomtörténeti bizottsága már sajtó alá adott. A mit Andress Pannoniusról tudunk, iratiból tudjuk. Azonkivül semmi egyébét. Csaklái neve szintén ismeretlen, önmagát folyton Andress Pannoniusrak hívja. Harezoit Hunyadi János seregében, aztán a karthauziak zárdájába lépett Velencében, később pedig a ferrarai zárda vicarius lett. Iratainak nagy része van előttünk, mert történeti vonatkozásokban gazdag és a szerzőt is jellemzi. Főmivét Mátyás királyának írta, s ez a könyv azokról az erényekről szól, melyeket egy fejedelemlnek szem előtt kell tartania. A középkorban gyakoriak voltak az ily munkák. Andress Pannoniust ebben emlékezik meg a hazájában töltött ifjabb évekről és szerepelőkről, kik közül főképp Hunyadi Jánost magasztalja és a tudós Vitéz János püspököt dicséri. Alig van a könyvnek lapja, mely meg ne emlékeznék Magyarországról. A kézirat a római Vatikán könyvtárban őrzik. Ekes czimlapján látható az őrl alakja is. A modernai könyvtárban is van egy hasonló irányú műve, melyet a ferrarai hercegnek, Herculesnek írt; másik műve pedig az előbbi hercegnek, Estei Borzonak emlékével foglalkozik.

Az ülésnek még két felolvasása volt. Zailaszky Mihály „Lippay György és a tokaai tanácskozás 1646-ban” című által azt az ellenállást festette mely Lippay esztergomi primás a linzi békekötés végrehajtása ellen fejtett ki. Annak a vallástgyek rendezésére vonatkozó pontja ellen. A primás elkéredett ellensége volt mind Rákóczi Györgynek, mind a protestánsoknak és Ferdinánd királlyal szemközt is fölemelte makacs ellenmondását, mely aztán sokáig szolgált akadályul, de nem tudott érvényesülni. Zichy Antal pedig „Egy pozsonyi emlékirat” szövegét. Ez egy kép a pozsonyi szent Mihály templomban, s fekvő helyzetben egy papot tüntet föl. A felirat szerint Zichy György soproni apát-plebánus arcképe, a ki 1674-ben halt meg. A templom krónikái megörizték hitbizsgó életének egyes részeit és tragikus halálát. 1674 karácsonyának éjjelén ő tartotta a szent beszédet. Magyarul beszélt, s a mint megszólalt, egyszerre forrongás, zúgás keletkezett. A hívek egy része távozott, a másik része követelte, hogy nemetül beszéljen. De folytatta magyarul. Fenyegedések, s ez az izgalom annyira hatott rá, hogy szédülni kezdett, tántorgott, s hebegve szölt tovább. Aztán össze-rokadt és eszméletlenül vitték le a szőcsérőre a sekrestyébe, a hol néhány percz múlva meg is halt. A nagy oltár előtt temették el, s emlékéit az olajfésény őrzí a templomban.

A magyar iparművészeti társulat első közgyűlése márc. 28-ikán volt, Trefort miniszter elnöke alatt. A társulat egy évvel ezelőt alakult, s máris jelentékeny eredményeket ért el.

Trefort miniszter a megnyitó beszédben a társulat céljait hangzatosabban: nemesebíteni az ízlést s köze-hatni abban, hogy községcséssé emelkedjünk. A társulat eszközei a cél elérésében eszközök voltak, de kevés eszközzel, szűk körben maradv, aránylag nagyobb eredményeket lehet elérni, mint nagy apparátussal, igen tág körre terjeszkedve. A társulat működésének egyik szép eredménye az iparművészeti iskola. Bár minél többeknél meg volna a hajlam a társulathoz való csatlakozásra. A műipar kifejlesztése a nemzeti vagyonosodás egyik módjának tekintik. Beesületes munka után vagyonosodjunk, ez a legjobb politika! — Zichy Antal azt az óhaját fejezte ki, hogy jellemeink szobrai (Széchenyi, Kosztov, Petöfi, Arany stb.) kisebb nagyobb másolatokban, teljes sorozatban, a nagy közönség részére is hozzáférhetővé váljanak. A nemzeti érzület kifejlesztésére és megzslárlítására minden bizonynyal jótékony hatása lesz a szobor-utáztatok terjesztésének. Az elnök kijelenté, hogy a választmány a jelzett óhajára ki fogja terjesztetni a figyelmét. Ezután az évi jelentést olvasták föl. Az egyesület vagyonra 30,783 frt. A jövő évre előirányzott bevételek 3437 frt. a kiadások 3032 frt. A közgyűlés felhatalmarta a választmányt, hogy 10,000 frtot felhasználhasson.

Az írók és művészek társasága Urváry Lajos elnöke alatt márc. 28-ikán tartotta évi rendes közgyűlést. Az előterjesztett pénztári kimutatás szerint a múlt évi bevételek összege 12,800 frt, kiadások 10,723 frt; a pénztári maradvány tehát az 1886—87. körövre 2077 frt. A jövő évre előirányzott kiadások összege 9183 frt, ez összeggel szemben fedezetül 10,887 frt szolgált. A társaság tagjainak száma: 328. Borostyáni Nándor indítványára bizottságot alakítottak, mely javaslatot tegyen, mikép lehetne a társaságban élénkebb életet honosítani meg. Ezután a tisztikart választották meg s a választmányt újra alakították. Elnök lett: Urváry Lajos, alelnökök: Puslay Ele és Sipos Antal; igazgató: Vrády Antal, Hentaller Lajos, titkár: Dolnay Gyula.

A mérnök-és építészegylet kirándulásai. Az egyesület igazgatósága értesíti a tagtársakat, hogy a Bécsbe teendő kirándulás f. év ápril hó elején (való-

szerűleg 9., 10. és 11-dikén) fog rendeztetni. Jelentkezni lehet addig, vagy a titkárságnál, vagy az igazgatónál. — Az oroszországi nagy kirándulásra pedig a bejelentések f. év. ápril hó 11-dikéig 100 frt beküldése mellett tehetők meg ugyanott. A kirándulás július 22-ike körül veszi kezdetét, Tolnay Lajos, az egyesület elnökének vezetése mellett. Az utazás 24—25 napot vesz igénybe, s a költségek személyenként összesen mintegy 300 frtot tesznek ki. Figyelmeztetnek a tagok, hogy az utazáshoz elkerülhetetlenül szükséges a külföldi utlevél megszerzése. A kirándulásban csakis egyesületi tagok vehetnek részt.

MI UJSÁG?

A trónörökös-pár utazása. A trónörökös-pár lak-romai tartózkodásának az idő is kedvező. A legszebb tavaszi napok járnak. A trónörökös teljesen felébredt. Hosszabb kirándulásokat tesz minden nap sógorával, Koburg Fülöp herceggel, közben vadászatokat tartanak sasokra. Pár nap múlva a trónörökös-pár el-hagyja Lakromát, s ápril második felében Budapestre jön. Angol lapok azt a hírt közlik, hogy Rudolf trónörökös nejevel május második felében Brüsszelbe utazik a belga udvar látogatására és innen aztán két hónapra Angliába megy. A fenséges pár meg akarja látogatni az edinburgi kiállítást és innen Írországra rándul és megtekinti a skót felvidéket. A londoni időzés három hétre van tervezve s pedig úgy, hogy a trónörökös-pár a Derby-versenyen is jelen lehessen.

Benczur Gyulát a bécsi műsarcnok kiállításán is nagy kitüntetés érte. Arcképeit egész művészi eszményül tekintették, s a gr. Károlyi Gyulát ábrázoló képek itéltek oda a protektor arany érmet. Az arckép nálunk is ki volt állítva, és szintén nagy feltá-nést keltett. Tisza miniszterelnöknek az országos ki-állításán bemutatott arcképe (Szeged város tulaj-dona) a kitűnő művész későbbi műve, és sokan még jellemzőbb művészi alkotásnak tartják.

Ezer forintos alapítványt tett a honvédelmi tár-sulat Czeleld városra. Az alapítványt a házi pénztárból szavazták meg, s a honvédelmi miniszterium mint külön alapítványt kezelte.

A fővárosban a helyi közlekedés nincs arány-ban az élénkséggel, a s gőzhajók, lóvasutak, társas-kocsik még mindig nem kötik össze a város minden részét, nem is említho, hogy Budapest legközelebbi környékével szintén nagyon hiányos az érintkezés. Most legalább terv már van, mely a hajókot segíteni, s Budapestnek nagyvárosi közlekedést akar nyújtani. Balázs Mór vállalkozó terjesztett a városi tanács elő-ajánlatot, mely szerint Budapest területén minden irányban villamos és gőzmozdony vasutalt lehetne járni. A terv egyik részletét már el is fogadták; ez s városligetbe vezetendő gőzvasut, melynek kiinduló pontja a lánchíd-tér, s a Lipótváros felső részén, továbbá a Podmaniczky-utcaán haladna tovább s ligetbe. Ennek kiépítésére a vállalkozó már meg-kapta az engedélyt. Nevezeteseb ennél a kör-vasut terve. Ez a külvárosokon, a nagy köruton vonulna végig, az osztrák magyar államvasut indóházától egész a Dunáig, a kőszaktárhoz. A vasut gőzerőre készülné; a kőszaktárhoz pedig a Dunaparton föl-fel, a lánchídvidig villamos erőre. Ez a rész volna a legérdekesebb, mert oszlopokon nyugvó hídpályát tervez az építkező. Az oszlopok az alsó partos nyugodnának, a pályá azonban oly magasan lenne, hogy a Dunára való kilátást ne zavarná, míg a lánchíd-térén vasszerkezetű alagutban folytatná útját.

Az ivóvíz. Gr. Esterházy és Feszy Adolf építész tervezte, hogy a tatabi bók forrásokból kellene ellátni ivóvízzel a fővárost, a tudományos körök élénken foglalkoztatja. A legfontosabb kérdés, hogy vajon a tatabi forrásokból elegendő lelüljenek-e addig, míg a fővárosba érkeznek a csatornákon; mert e források vize 20—21 fok, a mi ivásra már meleg. Tatabi kísér-leteket tesznek, hogy a forrásokból eredő patak vizé-nek kibűlését tannimányozzák. A szakértők közül sokan kételkednek, hogy a víz Budapestben sem lesz üdítő. Ezek közé tartozik Stoczek József műegyetemi tanár is, ki a kérdést tüzetes vizsgálat alá vette, s a természetstudományi társulat legközelebbi ülésén részletesen és számításokkal fejtegette. Meggyőző-dése az, hogy e víz 15 fokra sem fog lehűlni s így nem alkalmas ivásra.

Az állatkert népszerűsítését jelentékenyen elő fogja mozdítani minden bizonynyal az az új intézkedés, melyet az állat- és növényhonosító társaság fog

legközelebb életbe léptetni. Méréskelt árú bérletjegye-ke ad ki, mi által az állatkert könnyen hozzáférhető válik, a hol a gyermekek a nagy gyepes területeken szabadon játszhatnak. Egy személy egész évre öt forintot fizet, míg négy személyre szóló család-jegy ára hét forint, az ötödik családtag pedig már csak egy forintot fizet. A gyermekeket kísérő nevelők vagy nevelőnők részére az évi jegy két forintért váltható meg a dajkáik pedig ingyen léphetnek be. A bérletjeggyel bármikor be lehet lépni az állat-kertbe, akkor is, mikor ott mutatványok vannak. Gondoskodnak továbbá a gyermekek különös szórakoztatásáról is. Csinos kocsikba fogott vagy megnyer-gelt elefánt, teve, ponyva, strucc, stb. fog rendelkezé-re állani. Jövő télre ingyenes korecsolypályát ren-deznek be.

Kalföldiek tömeges látogatását várják az óztrák Budapestre. Az orientalisták nemzetközi kong-reressza ugyanis Bécsben tartja ülését, s ez alkalom-al az egész kongresszus, előrelátólag 2—300 taggal, lerándul Budapestre is, hogy itt magyar tudós-részevtele mellett tárgyalja a turáni faj és nyelv kérdéseit. A magyar akadémia hivatalosan képvisel-teti magát a kongresszuson. Legközelebb már lépé-ket törtennek, hogy vagy a kormány vagy a főváros formaszert meghívást intézzenek a kongresszushoz.

Adakozás. Az erdélyi közművelődési egyesület részére az abarai ref. egyház 2 frtot küldött be szer-kesztőségünknek. Rendeltetése helyőre juttatuk.

A halottégetés Franciaországban. A francia képviselőház márc. 30-iki ülésén a halottégetéssel foglalkozott és 323 szavazattal 180 ellenében elfo-gadta, hogy a ki életében úgy rendelkezett, vagy évi úgy akarja, koporsóba tével helyett elhamvaszt-aszik.

A világ legjobb sakkozója. New-Yorkban nagy sakkverseny volt a németországi Steinitz és az osztrák Zueckert között, kiknek neve eléggé ismeretes a sakkozó világ előtt. A győtes jutalma 4000 dollár volt, s hozzá a világ legnagyobb sakkozója” cím. Steinitz győzött. Husz játszma körül tizet nyert; több játszma remise maradt.

A gizehi óriási sphinx. Egyiptom egyik legne-vezeteseb emlékének, a gizehi nagy sphinxnek kiá-szása Maspero, a bulaki múzeum igazgatója, már két hónap óta dolgoztat. A homokból csak egy része lát-szik ki a sphinxnek. Maspero azonban teljesen kifo-gyott a költségekbe. A mű befejezéséhez még 20,000 frank szükséges. Renan az ó-kor összes barát-jaíhoz fordul azzal a kéréssel, hogy ehhez a műhöz, melyre az egyiptológiai kutatásnak okvetlenül szük-sége van, hozzájáruljanak. Többek közt ezeket írja: „A gizehi nagy sphinx, közvetlenül a piramisok mel-lét, nézetem szerint az emberi kéz legbámulatosabb műve, melyet az évszázadok ránk hagytak. A sphinx egy óriási kivált sziklatömb, mely mintegy 70 méter hosszú. A szörnyeteg magasságra fölülhaladja legma-gasabb épületeinket. Nincs szobornál sem Egyiptom-ban, sem bárhol egyebütt a világban, mely fogható lenne ehhez a különös báványhoz, az emberiség oly állapotának tanújéhez, mely minden fogalmainkat halomra veti. A benyomás, melyet az ily jelenésnek sokára az emberfajokra gyakorolnia kellett, melyek első képző erővel vannak megáldva és az érzékek által uraltatnak, az után ítéhető meg, melyet a mai egyiptomiak ez előtt az óriási, a homokból kimagasló és komor, szürő tekintetével a pusztaságon végig-néző fej látására éreznek. Az arabs megremülve me-nakli e tekintet elől, követ hajítva vagy lövést in-terve s fantasztikus lény után. A sphinx-szel szemben álló templom is (ha ugyan templom) sajátságos jel-leggel bír. Ez a bizarr épület a többi egyiptomi temp-lomhoz kevésbé hasonlít, mint a Parthenon a mi Notre-Dame templomunkhoz.”

A legnagyobb pillangó, a Papilio Antimachus, Afrika nyugati partjain él. Már 1775-ben hozott egy példányt Smeetham nevű angol Sierra Leoneból s azt Drury természetvizsgáló részletesen leírta, de a második példányt csak 1873-ban, tehát majdnem száz évvel később került hozzánk egy angol nőtől Old Kalamhar parjairól. Hewittson „zenvedélyes an-nál lepkégyűjtő külön embereket küldött Nyugat-Afrika-ba, hogy a rendkívül ritka pillangóból keressenek számra néhány példányt s az elsőbő 300 font sterling külön jutalmat adott. Egy másik angol tudós nagygyer utazott e vidékre ily lepkékért, de csak talált tudott fogni. Még ma is 100—150 forintot kártszik egy példányért. Az Antimachusnak 21—24 centiméter nagy szárnya van, melynek felső része rozsdabarna, alsó része okersárga színű pettyekkel. E hatalmas szárnyakkal a lepke igen gyorsan repül s mert orvos is, nagyon nehéz megfogni. Nőtényt még eddig nem kaptak, valószínű, hogy ezek folyvást s fájákon tartózkodnak.

Heringeket hoztatott az újzealandi kormány Angliába honosítani kísérletek végett. A hozsú út eléggé sikerült, bár a víz hőmérsékével sok baj volt.

Előfizetési fölhívás a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok ápril—június folyamára.

Negyedévre:

A Vasárnapi Ujság 2 frt — kr
A Vasárnapi Ujság s „Fülszónoklóval” együtt 2 . 50 .
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 3 . — .
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok s „Fülszónoklóval” együtt 3 . 50 .

A Politikai Ujdonságok: újabb „Magyar Gazda, című alatt két hetenként megjelenő gazdasági lappal van bővítve.

A Vasárnapi Ujság 1886. évi folyamából ja-nuár elejétől kezdve teljes példányokkal még folyvást szolgálhatunk.

Alulírott kiadó-hivatal azon előfizetőknek, kik a Vasárnapi Ujságot január elejétől kezdve ren-delik meg, kívánatukra díj nélkül megküldi a „Sándor Mátyás” című regénynek e lapok múlt évi folyamában megjelent első részét, mely 10 nyívi füzetet képez.

T. előfizetőinket fölkérjük, hogy sziveskedjenek az elő-fizetés megújításánál, vagy a „Fülszónoklóval” rendelésnél czimzsalagokhoz egy példányt a posta-utalványra részletek beküldeni, s minden reklamáziót és egyéb a sajtókiadásra vonatkozó közleményeket a kiadó hivatalhoz küldeni.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok

kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz.)

A „Jogtudományi Közöny” április 2-iki száma (14-ik) a következő tartalommal jelent meg:

Az orosz büntető törvényjavaslat. Dr. Wlassics Gyula budapesti kir. ügyvéd. — Jogirodalom: Dr. Karl Binding: Handbuch des Strafrechts. Erster Band. Dr. Balogh Jenő-től. — Törvénykezési szemle: Kisebb polgári peres ügyekben cziszler-sé, kivátsato-e a kir. törvényezések mint második fokú bíróságok hatáskörét az ügy érdemleges elbíráására is kiterjeszteni? Mol-nár Géza dévai ügyvéd. — Követelés lefoglalása. Dr. Rónai János fogarasi ügyvéd. — Cultus dis-paritas. Dr. Gruber Lajos budapesti ügyvéd. — Adalékok a magyar büntető eljárás fejlődéséhez. Dr. Fayer László egyetemi magántanár. — Különfélék. MELLEKLET: Curial határozatok. — A buda-pesti kir. tábla elvi jelentőségű határozatai. — A magy. kir. pénzügyi közg. bíróság elvi jelentőségű ha-tározatai. — A törvényhatóság tisztviselői elleni felelmi eljárásról szóló törvénytervezet. Dr. Jelinek Arthur bpesti ügyvéd.

HALÁLOZÁSOK.

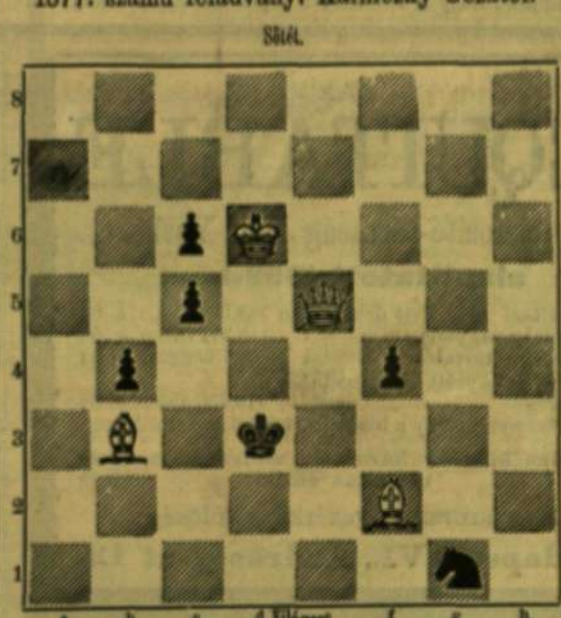
Elhunytak a közelebbi napokban: KOSZUTY BÉLA, aradmegyeri földbirtokos, ki a szabadságharcban a Lehel-huszárok közt harczolt, meggyéjenek egyik leg-telentélyeseb férfa és gazdája volt. 56 éves korában, s holttestét a megyesi család sírjából szállították. — ORAVEZKY FERENCZ, plebánus, nyitra-egyházmegyeri alesperes. 85 éves korában, Kovács. — RAZOTEL CRESCENTINUS, a ferenczrendiek veszmérii társaságának második főnöke. 74 éves korában. — TÖRÖK JÓZSEF, ev. ref. lelkész, 76 éves korában, Győrben. — PLATNY ISTVÁN, a szabadságharcban honvéd-örzagy, az ungmegeyi takarékpénztár főkönyvelője, 65 éves korában, Ungvárt. — Udvardi és Kosenti időse KOSZUTH KÁROLY, földbirtokos, a Turóc-megyerében nagy száma Kosuth-nemzetiség neoztora 80 éves korában, Komotom. — BEKUSZ MIHÁLY, Bala-sa-Gyarmatnak tizenhat év óta bírja, 62 éves korában. — STEINEL KÁROLY, fővárosi házlatlajdonos, Steindl Imre műegyetemi tanárnak és feles építész-nek (az új országház építészének) édes atja, 84 éves korában, Budapestben; ugyanitt BÉLLI GUSZTÁV, kereskedelmi tanácsos, „Brüll Ignác és fia” czg főnöke, s Brüll Miksa hollandi főkonzult fiére, 53 éves korában; VARGHA LÁSZLÓ, ismert fővárosi ügyvéd, a társas körökben is kedvelt férfa, 46 éves korában, s halálát özvegy és két kis árva is gyászolja. — PESTHY PÁL, földbirtokos, 70 éves korában, Udor. — FOGARASI SAMUEL, 68 é s korában, Nagy-Enyeden. — LANTER FERENCZ Keszthely városnak husz éven keresztül tanácsosa. 68 éves korában. — ID. KOVÁCS JÓZSEF, városi adópnztári ellenőr, 60 éves korában, Debreczenben. — SZEK EDE, nyug. alezredes, 70 éves korában, Pozsonyban; ugyanitt SZERCSÓ ÁRPÁD, póstatiszt, 28 éves. — RICZ ALBERT, földbirtokos, 36 éves korában, Makón. — DR. MADÁSI IMRE, fiatal ügyvéd, Csik-Szent-Már-tonban. — SZENTPÉTERY ATTILA, szép reményekre jogosító ifjú, Perjéimonon. — BRÖSI FERENCZ, fővárosi polgár, 74 éves korában. — BEDARLET GÁBOR, 76 éves korában, Debreczenben. — NITSMANN ALAJOS, győri járásbírója joggyakornok, 25 éves korában. — ÖZ. FLORENDEL KÁROLYNÉ szül. Raics Ludovika, néhai Toldy Ferencz özvegyének édes anyja, 89 éves korában Budapestben. — WISKOSKY ROZÁLIA, néhai Wiskosky János kir. kasszárj méltók özvegye, 74 éves korában, Bécs. — ÖZ. LÓVATYKÉ szül. Fri-mont grófnő, 74 éves korában Meránban. — SZABÓ

KÁROLYNÉ, szül. Szécsán Teréz, a dorosmai ref. lelkész neje; első férje Nyilas Sámuel miskolci ref. lelkész és ismert költő volt. — MARIANNA MICHAELA, a győri Orsolya-apáczák főnökeje (oszládi novén Csillag) 72 éves korában. — ÖZ. BENECZY FLÓRIÁNÉ szül. Schndé Mária, kiterjedt család tisztelt matrónjája, 85 éves korában, Tápó-Szelén. — ZARNÓCZY JÁNOSNÉ szül. Topolcsányi Erzsébet, 96 éves korában, házasa-ga hetvenedik évében, Sátorajja-Ujhelyen; ugy-nott öz. MECSEK RUDOLFNÉ szül. Mezősny Julianna, 68 éves korában. — FELCZET JÁNOSNÉ szül. Vighe Ju-lianna, Fülöp György plebánus anyja, Miskolc. — ÖZ. UJHELYI KÁROLYNÉ szül. Vitézy Zsófia, 82 éves korában Vitézy. — JENIK ISTVÁNNÉ szül. Jankovich Ilona, tiszt. szolgabíró neje, 27 éves korában, Ba-lassa-Gyarmaton. — SZEREDAI KÁROLYNÉ szül. Szabó Eszter, a bécsi ev. ref. lelkész neje, 47 éves korában. — ÖZ. SINAY KÁROLYNÉ szül. Dávidházi Karo-lina, dr. Zelky Dániel ismert orvos anyja, 66 éves korában, Debreczenben. — KOVÁCS ANNA, 82 éves korában, Turban. — STEKNERNÉ szül. Schilling Karo-lina, 47 éves korában, Temesvárt. — ÖZ. JENYAY JÓZSEFNÉ szül. Pap Teréz, 56 éves korában, Kapos-várt. Dr. KOHUT SÁNDORNÉ, a n.-várdi volt főrabbi, jelenleg pedig new-yorki rabbi neje, 35 éves korában, New-Yorkban. — ÖZ. KÁROLY JÓZSEFNÉ szül. Mayer Magdolna, 66 éves korában, Budapestben; ugyanitt BAKI LIPÓTNÉ, 79 éves korában.

SCHMIEDT JULIAN ismert német irodalomtörténész meghalt Berlinben 68 éves korában. — Nizsából pe-dig HEILBRONN MARIA hírneves énekesnő halálát je-lentik. Párisban és Bécsben aratta fő diadalait.

SAKKJATEK.

1377. számú feladvány. Kálniczky Gézátl.

Világos indúl s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 1370. sz. feladvány megfejtése.

St. Drtna-tól.

Világos.	Me-ftetés.	Mat.
1. Hf3—e5	Ke4—d5: (a)	
2. Vb2—b4	c6—c5	
3. Vb4—b5	f. sz.	
4. Vb5—d7—d3 matt.		
a.		
1. ...	c6—d5: (b)	
2. Vb2—c3	d5—d4	
3. Vc3—b3	d4—d3	
4. Vb3—d3 matt.		
b.		
1. ...	c6—c5	
2. Vb2—c2	f. sz.	
3. Vc2—d3 matt.		

E feladvány Vb2—c3 első lépéssel három lépésre is megoldható.

Helyesen fejtették meg: Budapestben: E. J. és F. H. Andorfi S., Kovács János, — Wék János. — Az Erkel-székfoglalás nevezet: Baxer Kornél. — Tarnócson: Németh P. — Borsban: A. C. T. C. 4426. sz. tagja. — Csákvárott: Mayer József. — A nagygyűlési olvasmány nevezet: Nagy András. — H. Nádorváros: A társas kör. — A pesti sakkör.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Gondolatjaim. Gondolatai úgy látszik vannak, nemcsak azért, mert verset ír rólok (pedig nem léte-zőkről nincs mit mondani), hanem igazán is, de s gondolat még csak egyik neve a költészetnek, a költő többi nélkül csak puszta gondolat marad, s költő s költő, a képelet beve kell hozzá, hogy felolvasása s a műforma tégelye, hogy bele öntse. Ezek pedig önmé-gesen hiányoznak; gondolataiból azért nem, s lett költemény.

Q. A versek bizony gyengék; sem tartalom, sem forma. Nem is szólunk róla, ha egyikőben az a hétérdőx tan nem volna hirdetője s persze gyöngy ére-
léssel, hosszasan bizonyítva, hogy az öngyilkosság fér-
fias tett. Kivételesen lehet az is: például a római
Cato; de azt mondani, hogy „Mind férfi az, ki öngyilkos lesz” — még „ha elég ok nincs is rá, no ez már paradoxon is sok!

Excellor. Hát — excellor! s ez nemcsak füres hang, mert úgy látszik: a törekvés megvan s némi anyag is van hozzá. De még messze, magasan a cél. Hát — excellor!

Nyugoti költőkből. Fordítások lapunkból ki-
zárva mincsek, de csak válogatva adhatunk belőlök. Ezek elég csinosak s kivált a Lamartine-ét, alkalmas, felhasználhatók.

Leányrabló, kissé zavaros; ez a gyakorlatlan balladairól bja: törekvésnek a rejtelmesre, s aztán érthetlenné válnak. Ilyenfélre mondta Horász: Brevis esse laboro — obscuro fio. Az alkalmi vers, annak elég jó. Részünkről egyiket sem fogadjuk ugyan örökre, de vidéki lapban közölhetünk velük.

Y. Z. Mint minden dolgában, ezekben is van jó, de gondatlanul, hanyagul vannak dolgozva. Mért nem vesz több időt magának, hogy felesleges, füres, mit sem mondó sorok helyett tartalmasabbakat találja, a mik tovább vinnék a gondolatot, kiszélesnék, árnyalják a képet stb. Kivált az első, az tele van ily sütkéssel; a félre eső, az kevésbé, de az is eltérne egy kis át-
nézés s erősítést. Erre még sor kerülhetne nálunk.

A zsidó. Akárhonnan vette, vagy maga gondolta, nagyon alkalmas jóga a balladai feldolgozásra. Sőt többet mondunk, töl is van berendezve, kész ballada, csak hogy — prózában. Nem próza-e az olyan lapos elbeszélés, rhythmustalan sorok, képtelen rossz rímek? (Mert az ilyenek; szabadságunk — sorsunk; jöttünk — ellentünk; körlek — körjétek; innen — megyen; Si-
mon — otthon; s mind ez egy lapról — bizony egy csöppet sem rímek.) A dolog megérdemelné, hogy költő vegye a kezébe s az dolgozza ki.

M. Pista. A pár év előtti-re már nem emlé-
szünk: hogy is lehetne? S papírkosárba vándorolt hol-

mikkal hogy tehetnének összehasonlítást? De hogy ezt a rettentő hosszú líráitát keserves volt végig olvasni: annyi bizonyos!

TARTALOM.

Szöveg: Egy magyar expedíció a keleten. S—i A—n. — Első állomásunk alban földön. Dr. Réthy Lászlótól. — Tavasz. (Költemény.) Pásztoról. — A hold regéi. — A forró étel veszélyei. — Halak a bóját idejében. — Sándor Máttyás. Verne Gyula regé-
nye. — Egyveleg. — Az elefánt-kolosszus Coney szigetén. — A Vaskapu Fehérnegyében. — A fekete gyémántok hazájában. — Képek közlése távirati úton. — Irodalom és művészet — Közintézetek és egyetek — Mi újság? — Halálhírek. — Szer-
kesztői mondanivaló. — Szakkjárték. — Hetinaptár.

Képek: Magyar expedíció keleten. (Hat arckép-
pel.) Zárban fölvetett fénykép után. — A kőszén-
nya munkások életéből: 1. Eszmecsere. 2. Lejtőn. A bánya vegetációja. 3. Tehermentés. 4. Zsákutban. 5. Kutatás járható út után. 6. Talicskázás. 7. Víz kö-
zött. 8. Mozgás szűk helyen. 9. Lyukfúrás robbantásra. 10. Aknagazítás. — Sándor Máttyás. Mészoly Géza fest-
ménye. — A Coney sziget elefánt-kolosszusának átmetszete. — A kolosszus külső képe. — Képek köz-
lése távirati úton. (Öt kép.)

HETI NAPTAR. Aprilis hó.

Nap	Katholikus és protestans	Görög-Orosz	Israélita
4	C 4 Izidor pk.	C 4 Laetare	23 E 4 Nikon
5	Ferr. Vince	Ozárás	24 Zakar hv.
6	Colestin	Iréne	25 Gy. o. B. A.
7	Epifán pk. vt.	Hegesz	26 Gábor
8	Dónes pk. vt.	Apálin	27 Matrona vt.
9	Dömötör vt.	Demeter	28 Ifj. Hilárian
10	Ezeiel pk.	Dániel	29 Czirill pk.
			30 Sch.

Holdváltások: 1. Első negyed 11-én 10 óra délután.

A Franklin-Társulat könyvkia-
dó hivatala

ingyen és bérmentesen küldi

a kiadásában megjelent könyvek teljes
jegyzékét mindazoknak, kik hozzá e vé-
gett fordulnak.

Franklin-Társulat

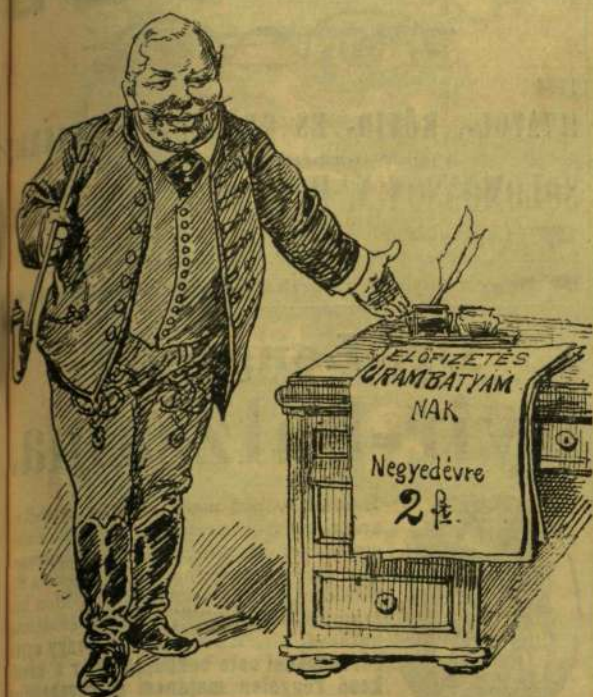
magyar irodalmi intézet és könyvnyomda
(Budapest, egyetem-utca 4. sz.)

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Színes, fekete és fehérselymes atlasz 75 kr. mtrje
10 fr. 65 kr.-ig (18 különböző minőségben) küld egyenként és
egyikben válogatva a háza. Keneberg G. nyomdai rak-
tára, (cs. k. udvari szállás) Zürichben. Minta postafordulatra.
Levélre 10 kros postabélyeg illesztendő.

Kwizda közzévettyfolyadéka. E folyadék, mely
csúsz, közzvény és idegbajok ellen nélkülözhetetlen házi
szer gyanánt minden körben meghonosult, s az or-
vosok által előszeretettel ajánlja, mindig sikertől ki-
sértetik: nem találhat melegebb ajánlatra mint Sie-
ger Armin orvosdotor s eszázrati tanácsos alább köv-
kező véleménye. E vélemény így hangzik: «Kwizda
Ferencz János, cs. k. udv. szállító és kerületi gyógy-
szerész úrnak, Korneuburgban. Van szerencsém ön-
nel tudatni, hogy közzvényfolyadékát szintúgy csúsz-
nál, mint közzvénynél a legjobb sikerrel alkalmaz-
tam, azonfölül nagyobb gyaloglások előtt és után az
inak erősítésére is, a legmelegebben ajánlhatom.
Ischl. 1885. november 20-án. Teljes tisztelettel Sie-
ger Armin orvosdotor.

Előfizetési felhívás.

Kedves uramcsém, kedves öcsémasszony!
Bojt jön a farsangra, — ember hogy mulasson
Tán padban aludjunk, míg papol a görögyn?
— It az Urambátyám!

Még hővizes mezőn nem kepelek golya,
S már kávé mellett a néni egymást szolja?
A férjja pedig egymást üsse kártyán?
— It az Urambátyám!

Késik a kikelet, még a szelénben.
A patogó parázs vagyon kelendően.
Tüznél üldögélünk, derült napot várva —
— It az Urambátyám!

Óragyogat vissza régi jó időkből
Vidám sugárt, melynél szívesen időzöl,
S jelennek kibekülsz arca mosolygásán —
— It az Urambátyám!

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK

AZ

„URAMBÁTYÁM“

humoristika képes hetilapra.

Aprilis—junius évnegyedre 2 frt.
Aprilis—szeptember félévre 4 frt.

Előfizetések, legkezeletsebben postautalvány-
nyal, az „Urambátyám kiadóhivatalába”
küldendők, Budapest, havani-utca 3. sz.
Teljes számu példányokkal (január 1-től)
még szolgálhat

Az Urambátyám kiadóhivatala.

MARTINY H.

Budapest, vaczi utca 19.

Árjegyzék franco ingyen.

Legkitünőbb spanyol borok

	1	11	10
Lacrima Christi	frt 1.60	3.—	
Madeira full medium	frt 1.80	3.50	
Madeira finest old Reserv	frt 2.60	5.—	
Sherry fein	frt 1.—	1.80	
Xeres de la frontera	frt 1.30	2.50	
Old East India Sherry	frt 1.80	3.50	

GECEY FERENCZ, baromfi-, vad- és ese-
megkereskedőnél, fő-üzlet: IV. Duna-utca 10.
szám. Rák: VI. Andrássy (sugár) ut 12. szám.

AZ
EQUITABLE

életbiztosító-társaság New-Yorkban
alapított 1859-ben.

Biztosítási tőke 1884 decz. 31-én 788,993.384 o. é. frt
a társaság vagyoná • • • 148,312.010 o. é. frt
nyeremény tartalék • • • 26,733.223 o. é. frt
az 1884-ben kötött új biztosítások
összege • • • 216,436.495 o. é. frt
az egész nyemény a biztosítottak közt osztatik szét.

Minden kötvény három év múlva megtámad-
hatlanul válik. 2629

Magyarországi vezérképviselőség:
Budapest, VI. Andrássy-ut 12.

Utolsó hónap. Huzás már április 24.

Kincsem Sorsjegyek 1 11 10

Főnyeremény

500.000 forint

Továbbá 10.000 ft 5000 ft 20% levon. 4788 pénznyerem.

Kincsem sorsjegyek kaphatók

a magyar lovar-egylet sorsjegyi-irodában; Budapest. vaczi-utca 6. sz.

LIPPMANN
KARLSBADI
PEZSGÖ-PORA

A karlsbadi asványvizekből nyert forrás-termények segítségével
készítve, tehát ezek minden hatályos anyagát tartalmazza és
minden gyógyító tulajdonait külön: érvényre juttatják.

Étvágyat gerjeszt. Használata kellemes.

Gyomorban
Emésztést előmozdít. Hatása biztos.

Felülmulhatlan hashajtó szer.

Kivételes gyors és biztos hatással.

Kellemes, olcsó, könnyelmes.
Egészséges tehát áldító

minden csikarlag működő hajtószert, pilula stb. fölött előny
ben részesítendő. — Orvosilag ajánlja gyomor-, bél-, máj-
vese- és hólyagbajoknak.

Elismert és sokat keresett hálszer.

Emésztési gyengeség vagy megzavart emésztésnél, ét-
vágy hiány, ülő életmód által előidézett gyomor- s bél-atonia, nyál-
kasság és éves utáni roszulát, kellemetlen felbőgés, felfu-
vadás, gyomorfájás, gyomorfájdalom, — nyomás vagy görcs
vértodulás, felfújás, szédülés, migraine, vérkeedés, aranyér
rendetlen székelés és makacs székrekedésnél. Approbált és
kövérése ellen. — Valódi csak akkor, ha minden ada-
gun vedjegy, Lippmann kezevonása, litható.

Kapható eredeti dobozokból 12 pár 2 frt 5 kr., egyes páro
20 kr.-jával, minden bel- és külföldi gyógyszerárta:
2 frt 5 kr. beküldése mellett egy eredeti doboz bérment-
küldetik. 1 doboznál kevesebb nem küldetik.

Központi szétküldés: LIPPMANN gyógyszer-árta, Karlsbadban

Főletét Magyarországra: 264

TÖRÖK JOZSEF ur gyógyszer-árta, Budapestben

Raktárak Magyarországon következő gyógyszer-árta: Buda-
pesten: Altvirth J. gyógyszer-árta, „Nagy Kristóf-utca”, gyógyszer-árta, „M.
gyar király-utca”, gyógyszer-árta, „Nádor-utca”, Alsó-Királyi: Krallik: Bakt-
fán: Toperczer. Baján: Geiger. Csabán: Sady, Varság, Debreczenben:
Dr. Rothschneek. Győrben: Lipóczy, Kollós: Mühbauer. Hódmező-
vásárhelyen: Kiss, Kapovszky: Gollner, Babachay, Csakemét: Mo-
nar, Karáncz: Vadi, Kőszeg: Kottai, Kassa: Gállic, Kassa: Vadi,
Kirács: Lugozy: Vértés, Mágocs: Seny, Miskolcon: Dr. Herc
Dr. Rácz. Mór: Giralt. Nyitra: Csát, Tombor, Nagy-Becskerek:
Benczer. Nagy-Szalonta: Kovács. Nagyvárda: Molnár, Héring
Nyíregyháza: Korányi, Lederer, Szopko. Nagy-Kanizsa: Bal-
Fancsova: Bauer, Pozsonyban: Adler, Heinrich, Pantory, Szolcs:
Balazs, Kovács, Sipőcz, Sopron: Csathó, Grauer, Szabadkán: Dési, Jo-
Selmeczbányán: Slatka, Szekesfehervár: Dieballa, Szegec: Baras-
Santár: Rosen, Szeged: Szandry, Tolna: Gimbó, Tata: Mennit
Temesvári: Jahnér, Tárca: Ujvári, Győr: Győringer, Vesztem:
Müller, Kúcher, Strach, Vasvárm: Ferenczy, Zombor: Gáll, Sauerhor-
Raktárak Erdélyországban következő gyógyszer-árta: Bra-
son: Hornung, Kellermen, Kugler, Frank, Jekelius, Balazsfa: Schines
Szegye: Fogarason: Hermann, Kolozsvárott: Gurdilard: Nagy
Szabolcs: Horváth: Moncher, Székely-Udváron: Koncz.
Raktárak Horvátországban és Szlavóniában következő gyógyszer-
árta: Szágrán: Kattik, Kögl, Pospisil, Schwarcz, Krón: Szepes
Básk: Dienes, Károlyváros: Fendeis, Sest, Szlavic, Baranosa
Werli, Sziszek: Kubányi, Vukovár: Kravcovic, Varsáon: Ried

Raktárak Bndapesten: Edecsuty, Mattoni és Wille.

KWIZDA KÖSZVÉNY-FOLYADÉKJ

évek óta kipróbált, jeles szer

közzvény, csúsz és idegbántalmak ellen.

Jelesnek bizonyul íczamodások, az izmo-
és idegek feszültsége, véréfalatások, zúzá-
dások, a bőr érzéketlensége, továbbá hely-
görcsök (lábikragörcs), idegfájás, s köte-
lékek után származott agdatatok ellen

főként erősítő szer nagyobb fáradságok
gyaloglások, stb. előtt és után, valamint előhal-
dott aggkorban beállott gyengeségnek.

Valódi minőségben a következő cégeknek: Budapest:
nyagban Török József gyógyszer-árta, Kochemster Fr-
gyes utódai, Neruda Nándor, Pillich Ferenc, Strobenzt tes-
Vere, Thallmayr és Sztiznall, Detsinyi J., Steden J.-nél,
Kicsinyben: Altvirth J. gyógyszer-árta, valamint a leg-
több gyógyszerárta.

Fő letét: KWIZDA FERENCZ JANO:

kerületi gyógyszer, és cs. k. udv. szállítónál Korneuburgban

Egy üveggel 1 frt o. é.

Ezen kívül a koronás-ártsákok majd min-
den gyógyszer-árta-ban vannak letetek, me-
lyek a vidéki lapok által időnként köztudomásra hozatal
Szíves megfigyelésül. E készítmény vételénél
kérjük a t. közönséget, mindig Kwizda közzvény
folyadéka kéri és arra figyelni, hogy ép úgy min-
den üveg, valamint a carton is a fennebbi védjeggy-
van-e ellátva. 2696

